

ШЫН

СОВЕТ ЭВЛЕДИНИНЧЫ КОММУНИСТИК ПАРТИЯНЫНЧЫ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИНЧЫ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫНЧЫ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИНЧЫ ОРГАНЫ

1956
МАРТ
17
СУББОТА
№ 57 (3510)
Өртөө 20 коп.

Ниитинин, контролю болза, садыгнын бедик культуразы бол-
гаи ажилчы чоннарнын хандырылгасында четпестерни дазылын-
дан узуткаары дээш демиселди күштелдиреринче, чемниң
шынарын экижидеринче, ооң өртөк-үнезин чигедиринче болгаи
столоваяларнын ажилын үлгелериг органиастаарынче уланган
турар ужурулуг.

СЭКП Төп Комитетинде болгаи ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде

Ниитинин, чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин ажилын экижидер талазы-биле хемчеглер дугайында

Чонну хандыраын улам ырай экижидеринче база столоваяларнын, рестораннын, чайнааларнын, буфеттеринин, кафе-леринин болгаи закуочналарнын дуза-зын ажылап турар хереглекчилеринин бө-лүүн калбартырынга моондап турар улуг четпестер чуртта ниитинин чеменилге черлеринин органиастаашкын-да барын СЭКП ТК болгаи ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлели демдегезин. Ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин четкиниң хөгжүлгөзүн чонну хереглек-деринден жоюлап турар. Барык чер бол-ганда хоорайларга, ажилчы суурларга болгаи көдө черлерде столоваялар, чай-наалар, кафе-лер болгаи закуочналар чедиппей турар. Улетпүр бүдүрүлгелери-нин болгаи өөредилге черлеринин чынын-да столоваялар болгаи буфеттер эвезин. Ниитинин чеменилге черлеринин бү-дүрүлгелеринин, ылангыч столоваяларнын хей нуруузуңу шалыктын хандырылгаларга-мергежили ам-даа эвезин, ол чорук оларын эвин эртпир чүдүрүлгелерин болурунга чедирип турар. Чижээлээр, Минскинин автомобиль заводунун, Башкир АССР-де «Автомобиль» деп нефть-тыым эр-гелениң ажилчына хандырылганын кылдының столоваяларында олуттар дендин чедиппес. Хей-хей дөдө өөредилге черлеринин болгаи техникумнарнын столо-ваяларында олуттар чедиппей турар.

Чамык улетпүр бүдүрүлгелеринде бол-гаи эвезин хей дөдө өөредилге черлеринде — Москваң 3-кү шак заводунда, Виль-нюстун Держинский аттыг танкы фабрика-сында, Ларкостун инженер-экономика болгаи Овсенский гидрометеорология инсти-туттарында, Иркутскин күрүне универ-ситетинде болгаи оон-даа өскөлдө сто-ло-ваялар мырнай чок; хей санын чон-гүт эвезин хей ажилчы суурларга, чи-жээлээр, Северный суурда (Сталинград хоорай), Рабочая Слобода болгаи Бүк-невский суурларда (Омск хоорай) база столоваялар чок.

Хей-хей столоваяларда чем чүдүлери-нин ассортименти чыгыс ай, белеткеп турар чем аман чок болгаи шынары куду. Столоваялар аяк-савалар-биле, хе-ресектер-биле, эржеж чугула технологи-гүт дерилгелер-биле хандырылган. Но-гааларын, картофельни, эвти, балыкты болгаи еске-даа продуктуларын болгаи-рап кылдыра улуг кезинде хол-биле кыдып турар, ооң улам-биле ол ажил-хережге хей-хей ажилдакчылар хаара туттуңган. Ниитинин чеменилге черле-ринин бүдүрүлгелеринде күш-ажык чору-дугааларын механизастаарын кошкак не-птерип турар. Ниитинин чеменилге бү-дүрүлгелеринин саарыгазынга кудуна про-дукциянын бот деңизин четпес.

Ниитинин чеменилге черлеринин хей-хей бүдүрүлгелеринде хереглекчилерин хандыраын багаи органиастаатынган, ооң түнелинде ажилчына, албан-хаакчы-лар болгаи өөреничилер дүштеки, эртен-ги болгаи жежээк чем алырынга хей у-шакты чидирип турар.

Хереглекчилерин хандыраын чаз, эр-не депшигелгил аргалары кошкак не-птерип турар. Хереглекчилерин ханды-раын чаз-шын дика кызырар, ниити-ниң чеменилге черлеринин бүдүрүлгелери-нин шалыктын хандырылгаларга-мер-гежили улгаттырар арганы берип турар бот-хандырылгаларга ышкаш ындыг ажил-тыг хевирин хей-хей ажилдакчылар чедир үчүлөвейн турар. Эвезин хей садыг органиастаашкын, ниитинин чеменилге бүдүрүлгелеринин, улетпүр бүдү-рүлгелеринин болгаи профивиле органи-астаашкын удурутчуларда сто-ло-ваяларга чонну чем дамыкчыларын да-мыштыр хандыраын бот-хандырылгаларга бөлүзгө, эп-не культурулг хевир болуп турар деп шын эвез болат тур-гунган. Совет болгаи партия органнары ниитинин чеменилге черлеринин бүдү-рүлгелеринин ажилын эки хандыр көр-бөй турар болгаи ындыг жоюлапгаи хөөнеринин илэрээшкенинче уду де-мисел чорутпай турар.

1955 чылдын төнчүзүнне чедир хоорай-ларга-столоваяларнын чүгө 20 хузу, көдө черлерде столоваяларнын болгаи чайнааларнын 16 хузу бот-хандырыл-галаргаи шилтигелен. Белорус ССР-де, Азербайжан ССР-де болгаи ССРЭ-ниң Хо-мүр даш улетпүрүнүн министрствозунун, Электростанциялар тудуушкунун ми-ни-стерствозун болгаи ССРЭ-ниң Оңут металлургия министрствозунун ажил-чына хандырылгаларнын кылдырылган ниитинин чеменилге черлеринин бүдү-рүлгелеринде бот-хандырылгаларгаи шил-тишкенин чонгук оожум чорудуп ту-

рар. Чамык заводтар болгаи фабрикалар столоваяларын бот-хандырылгаларга эр-жеж чугула белеткек чокка шилтип турар.

Бажынарже эртенги, дүштеки болгаи жежээк чемнер үндүрүп бөзүн ниити-ниң чеменилге бүдүрүлгелеринде багаи нептерип турар, ылчаарга чонну хан-дыраын ооң хевирин ол бүдүрүлгелери-нин четкини чедир-биле хөгжүзгөн тур-да улуг ужу-дузалыг. Столоваяларга, ка-фе-лерде, чайнааларга болгаи закуочна-ларда столдар шыварынга хей пестерни чарыдап турар, ындыг турбуже чемени-лге залдарында столдарга чогуру-биле арыг-сылг болуп чорукту хандырылгалар турар. Мычаарга пөс шымыларын хереглек-чирин негевейн турар гигиеналыг шымы-лыг (пластик, мрамор, кылган шил, тус-кай дөзү-биле дозулаан шуугай болгаи оон-даа өскөлдөр) столдарын четпес ажил-лап турар.

Ниитинин чеменилге черлерин багаи тургустунган турбуже, ССРЭ-ниң Садыг министрствозун, Центросовхоз болгаи олар-нын чер-черде органнары ол чугула ажил-хережге четпир кичээлгеини сал-байн турар, ниитинин чеменилге черле-рин органиастаарында бар улуг четпес-терин оожум чайлап турар.

Профивилелеринин республика, край болгаи область Чөвүлелери, профивиле-леринин төп, завод, фабрика болгаи чер-чер комитеттери ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин ажилынче ханылап кирбейн турар, оларнын ажил-нында четпестерин шыдап көрүп турар, столоваяларнын, чайнааларнын, ка-фе-леринин, закуочналарнын болгаи бу-феттеринин ажилынга хей-ниитинин кон-тролю багаи органиастаат турар.

Эвеледешкен республикаларнын Ком-партияларнын ТК-лары, партиянын райкомнары, обкомнары, хооркомнары, райкомнары болгаи партиянын эге ор-ганиастаашкын, республикаларнын Министр-лер Чөвүлелери, крайкомнары, облусте-комнары, хооруктекомнары болгаи райку-текомнары ниитинин чеменилге черлеринин бадалын шооугу сонуугагай турар, столоваяларнын, чайнааларнын, кафе-леринин, закуочналарнын ажилында улуг четпестер-биле эптежип турар, ажилчы чоннарын ниити чеменилге черлерин органиастаарын экижидеринче уланган эржеж чугула хемчеглерин албайн турар.

Чуртта ниитинин чеменилге черлерин хөгжүдери болгаи экижидер совет кижидерин материалдыг амьдарал-чурттага байдалдарын экижидеринин политиктиг, удуз ажил-агыгын чугула соругагаи шилтирелеринге улуг ужу-дузалыг деп СЭКП ТК болгаи ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели санап тур. Ниитинин чеменилге черлерин ажилчы чоннарын амьдарал-чурттагаларын социалисттик эгелерге чаз-ты тургузарынга болгаи эвезин бүдүрүчү-лүг бажы ажилында хөжөөнөргөни хөжөөнөргөни иди берип турар. Партия, совет болгаи профивиле органнарын, садыг болгаи ажил-агый организация-ларнын база бүдүрүлгелеринин удурутчу-ларнын хуузагаи болза, кыска хууза-нын иштинде ниитинин чеменилге черле-ринин ажил-хөжөөгө чогуу корум-чу-румну тургузары, ооң хөгжүлгөзүн хө-жүдөшкенин ууттаары болгаи ниити-ниң чеменилге черлеринин бүдүрүлгелери-нин чеменилге черлеринин болгаи ажилчы чоннарын хандыраын култууразын дика бедирин чедип алыр болуп.

СЭКП Төп Комитетинин болгаи ССР Эвелединин Министрлер Чөвүлелин доктаатканы болза:

1. Ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин ажилында бар улуг чет-пестерин чайладырынче уланган практи-гил хемчеглерин алырын болгаи ол бүдү-рүлгелерге чонну хандыраын дика эки-жидер чорукту хандыраын эвеледешкен республикаларнын Компартияларнын ТК-ларынга, СЭКП-ниң крайкомнарынга, об-комнарынга, хооркомнарынга болгаи рай-комнарынга, республикаларнын Министр-лер Чөвүлелеринге, крайкутекомнарга, облустекомнарга, хооруктекомнарга бол-гаи райкутекомнарга, ССРЭ-ниң Садыг министрствозунга, Центросовхоз, ми-ни-стерстволарга болгаи ведомстволарга база оларнын чер-черде органнарынга хуу-за-дир.

2. Улетпүр бүдүрүлгелеринин, МТС-теринин, совхозтарнын, өөредилге черле-ринин чанынга чаз столоваяларнын турарын болгаи бар столоваяларнын алгыдарын хан-дырар дөш эвеледешкен республикалар-га ниитинин чеменилге черлеринин бү-дүрүлгелеринин, а ол ышкаш бирги ээ-

чегде чаз чурттага бажынарнын бирги каттарын ажиллап тургаи, хоорайларга болгаи ажилчы суурларга ниитиге че-дирпир столоваяларнын четкини көзү-лө-дирин 1956—1960 чылдарга улус ажил-агыгын хөгжүдериин алдыгы беш чыл-панын төлөвилегинге көзүрп ССРЭ-ниң Бүрүлгелеринин, эвеледешкен респу-бликаларнын Министрлер Чөвүлелеринге, ССРЭ-ниң Садыг министрствозунга бол-гаи Центросовхоз хуузадыр.

3. Эвеледешкен республикаларнын Министрлер Чөвүлелеринге, ССРЭ-ниң Садыг министрствозунга, Центросовхоз, а ол ышкаш ниитинин чеменилге бүдү-рүлгелеринин министрстволарга болгаи ве-домстволарга хуузадыр болза:

а) 1956 чылда бүгү столоваяларга, кафе-лерге, чайнааларга, заку-очналарга болгаи буфеттерге хереглекчилерин колдуунда бот-хандырылгаларга кыдырар, оон-биле холбаштыр бажынарнын таарыштыр тургузарынын бол-гаи оларын эржеж чугула де-рилгелер, хережесер-биле хан-дыраын талазы-биле ажил-дарын күжөдирин хандыра.

Эртенги, дүштеки болгаи же-жээк чемнерин үндүрүп бөзүн ниити-ниң абыонталарын болгаи че-терин ажилчынарга, албан-хаак-чыларга болгаи өөреничилерге баштай салгылаарын, а ол ыш-каш садыккылар чок буфеттерин столоваяларга калбаа-биле ор-ганиастаар;

б) 1956 чылда бүгү закуочналар-нын, чайнааларын, кафе-леринин бол-гаи буфеттеринин, 1956 — 1957 чылдарга бүгү столоваяларын ги-гиеналыг шымылгыг столдар-биле дерип;

в) Бажынарже дүштеки, эртенги болгаи жежээк чемнер үндүрүп бөзүн 1955 чылдын дөдөзү-гө 1956 чылда үштен эвезин эвез катат көзүлгөдип тургаи, оларын үндүрүп бөзүн бүгү хемчеглер-биле калбартыр, ооң кылыр те-лээде, бажынарже идиг чем үн-дүрүп бөзүн ниитинин чемени-лге бүдүрүлгелерин таарыш-тыр тургузар талазы-биле болгаи ол бүдүрүлгелеринин четкини калбартыр талазы-биле хемчег-лерин чорудар;

г) Ниитинин чеменилге бүдүрүлгелери эржеж чугула технологи-гүт дерилгелер-биле — картофель арылаар, ногаалар доорар ма-шиналар-биле, эвт дөзбөдөр, арылаар-дүрбөт, даган нугуур, аяк-сава чурм механизиг бол-гаи еске-даа машиналар-биле, а ол ышкаш эч бөдүн чыгыс аай хережесер болгаи дерилге-лер-биле хөжөөргөни экижиде-ринге уланган хемчеглерин алыр;

д) Курс дамыштыр белетээринин, бригадалар болгаи тус-тус өө-редилерин аргазы-биле ниитинин чеменилге черлеринин повара-рын, техниктерин-технологтарын болгаи еске-даа вузнаар ажил-дакчыларын белетээрин калбар-тырынче болгаи шынарын эки-жидеринче уланган хемчеглерин алыр, бот соругагаи ортумак школа доосаннарын калбаа-биле кин-риштер;

е) Ниитинин чеменилге черлерин доктаатынган санитарыг негел-делерге бурун таарышкан тургу-деш, оларнын санитарыг бай-далын хандыра; столоваяларын, чайнааларын, буфеттерин база оларнын дузала болгаи склад бажынарнын септерин болгаи дериприн боттандыра (изиг сут-ну дамыдар хөжөөдө, венти-ляцияны, душтарын, чунар де-мирлерин, хен уштур черлерин, дашкаарган одашкыннарын бол-гаи оон-даа өскөлдөр тургуза-рын).

Заводтарнын, фабрикаларнын, МТС-теринин, совхозтарнын болгаи еске-даа бүдүрүлгелеринин директорлары ол бүдү-рүлгелерин ажилдакчыларын хандыра-сто-ло-ваяларын болгаи буфеттерин тула-рын, калбартырын, септерин болгаи де-ририн капитал тудуушкунга болгаи се-пелерге көрүдгөн ашка-хөжөөргөни күсөл-биле база ажилдакчыларын кул-тура-амьдарал байдалын экижидеринге болгаи бүдүрүлгелерини саймырагыйжыра-ны утандырган бүдүрүлгө фондугуна ку-

сел-биле боттандыра, а ол ышкаш ол соругаларга эржеж чугула материал-ларын тускайлап бөз.

4. Улетпүр бүдүрүлгелеринин, МТС-теринин, совхозтарнын, өөредилге черлерин бол-гаи школарын туурамын болгаи кал-бартырынын төлөвилелеринге хөжөк кы-рында хереглетеринге дүштүр чаз сто-ло-ваяларын болгаи буфеттерин туура-ын азы бар турарларын калбартырын көр ужурулуг.

5. Ниитинин чаз чеменилге бүдүрүлгелеринин туурамын болгаи турарларын калбартырынга база оларга хереглек-дерилгелерини садыг алырынга эвеледешкен республикаларнын күрүне бөдөдөдөдө кү-селдеринин үнелине немей илеретинген болгаи алынган орулгаларын күсөл-би-ле ашка-хөжөөргөни тускайлап бөзүн эвеледешкен республикаларнын Министр-лер Чөвүлелеринге хуузадыр.

6. Ниитинин чеменилге бүдүрүлгелери амгы үнели дерилгелер-биле хөжөөргө тээдеде чеге чир болгаи сусунга ижер чүдүлери белетээринге болгаи са-дыккыларынга автоматтарын (даштыкын-аи эки хевирлерин барындаап тургаи) массалыг бүдүрүп органиастаарынче оон кичээлгеини салып тургаи, ол бүдү-рүлгелерге хөжөөргө эр-не болгаи ажил-агыгын, бажынарже дерилгелерин, ме-ханизмдерин болгаи автоматтарын бүдү-рүп 1956—1957 чылдарга шилтигел-алырын ССРЭ-ниң Машина тудуушун ми-нистерствозунга болгаи Садыг министр-ствозунга хуузадыр.

7. Ниитинин чеменилге черлерин экижидеринин хөжөөгө хүн-бүрү ки-чээлгил салырын база чемениң шынарын бедирин, чеменин улам-на хей азы болурун, ылангыч суттен, ногаалардан болгаи ышкаш кылган чемнерин кы-лып үндүрүн көзүлгөдирин, диета че-ми болгаи школачылар чегин экижиде-рин, арыг-шеверин сагырын, ханды-рылганын култууразын бедирин, хе-ресекчилерин негелде-хөжөөргөни столо-ваялар ажилдакчыларын эр-не ки-чээлгил көзүрп чедип алырын чер-черин партия болгаи совет* органнары-нга, садыг организацияларнын, заводтар-нын, фабрикаларнын, туурамын, совхозтарнын, МТС-теринин, өөредилге черлеринин база еске-даа органиаста-ашкын болгаи бүдүрүлгелеринин уду-рутчуларынга хуузадыр.

Изиг-бүрү чемнер белеткээр продукту-лар-биле столоваяларын ей-шаанда хан-дыраын болгаи оларнын кулаварларын тургузарын хандыра.

8. Ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин санитарыг байдалынга контролю күштелдиринин база сан-итарыг болгаи гигиенаның доктаатын-ган дүрүмнерин үрээр чорукту болуруп турар кижилерин шыгыг харыскага киририн ССРЭ-ниң Кадик камгаза министрствозунга, ССРЭ-ниң Садыг ми-нистерствозунга, Центросовхоз, министр-стволарын болгаи ведомстволарын ажилчына хандырылгаларын кол эр-гелелеринге база оларнын чер-черде ор-ганиастаашкынга хуузадыр.

9. Ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин ажилынга угулчулун контролю тургузарын, ол бүдүрүлгелери-нин мергежилгил кадрлар-биле быжылаа-рынга болгаи ажилчы чоннарын хан-дыраын эр-не депшигелгил аргаларын нептериптеринин хөжөөгө эржеж чугула дузаламчыны садыг органиастаашкынга көзүлгөдирин эвеледешкен республикалар-нын Компартияларнын ТК-ларынга, партиянын крайкомнарынга, обком-нарынга, хооркомнарынга болгаи райком-нарынга, эвеледешкен республикалар-нын Министрлер Чөвүлелеринге, край-кутекомнарга, облустекомнарга, хоорук-текомнарга болгаи райкутекомнарга хуузадыр.

10. Ниитинин чеменилге черлеринин ажил-хөжөөргө байдалын дугайында айтырыгын чугаалажып көзүрп болгаи бот доктаалга дүштүр столоваяларын, чайнааларын, закуочналарын, кафе-лерин болгаи буфеттерин ажилчы экижидеринче уланган хемчеглерин алы-рын чер-черин партия, совет болгаи профивиле органнарынга сүмелээр.

11. Бот доктаалдыг ычанчар күсөт-тин турарын дугайын ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелинге 1956 чылдын сен-тябрь 1-де илеткелерин эвеледешкен рес-публикаларнын Министрлер Чөвүлеле-ринге, ССРЭ-ниң Садыг министрствозун-га болгаи Центросовхоз хуузадыр.

ажыл-хөжөөгө улуг четпестер болза, столоваяларнын, чайнааларнын, закуоч-наларнын болгаи буфеттеринин ажилын дөш хей-ниитинин хүн-бүрүдөги кон-тролюн ажилчынарын, албан-хаакчы-ларын, өөреничилерин, бажы ээле-ринин калбаа кыржылган-биле проф-ивилелеринин соңгудалыг хей-ни-ти контролдерларын, хереглекчилер коопе-рациянын столо-вая болгаи лангым комиссияларын база ажилчы чоннар де-путаттарынын чер-чер Советтеринин доктаамал комиссияларын дамыштыр дүрген чайлаатынган туруп болур дөзүн СЭКП ТК болгаи ССРЭ-ниң Министр-лер Чөвүлели санап тур.

Ниитинин контролю болза, садыгнын бедик культуразы болгаи ажилчы чон-нарын хандырылгаларында четпестерин дазылдан узуткаары дээш демиселди күштелдиреринче, чемниң шынарын экижидеринче, ооң өртөк-үнезин чиге-диринче болгаи столоваяларнын ажилын үлгелерин органиастаарынче уланган турар ужурулуг.

ВСПС, профивилелеринин Төп Коми-теттери болгаи Чөвүлелери садыг бүдү-рүлгелеринин болгаи ниитинин чемени-лге черлеринин ажилынга хей-ниити-нин контролю боттандыра талазы-биле профивиле организацияларнын ажил-чорудугагаи күштелдиреринче уланган хемчеглерин алыр эржеж чугула.

Ниитинин чеменилге черлеринин бү-дүрүлгелеринин удурутчуларын столо-ваяларын, буфеттеринин, чайнааларын, закуочналарын ажилчы чоннарын хандырып турарын дугайын болгаи хей-ниити контролюнч органнарын санадарын амьдаргалга чорудуп турар-нын дугайын ажилчынарын болгаи албан-хаакчыларын хуурадырынга, а ол ышкаш профивиле комитеттеринин ху-радырынга угулчу илетпес турар ужу-рулуг.

Ажилчы чоннарын негелде-хөжөөргө-дери хөжөөгө чоруктары болуруп турар, ниитинин чеменилге черлеринин бүдүрүлгелеринин ажилдакчыларынга ха-марыштыр ажилчынарын болгаи ал-бан-хаакчыларын ниити хуурадырын хей-ниитинин садыг черлеринин хемчег-лерин, а эржеж чугула аларган таа-рылгаларга садыг организацияларнын удурутчуларын болгаи ажилчы чон-нар депутаттарынын чер-чер Советтери-нин куускомнарын мурнуга ындыг ажилдакчыларын эвезин албан дуза-ларын дүжүр болгаи харыскага киирп дугайында айтырыгын тургузар ужурулуг.

Совет болгаи ажил-агый органнары-нын база садыг организацияларнын удурутчуларын хей-ниити контролюнч органнарын санадарын ей-шаанда көр болгаи оларнын талазы-биле эр-жеж чугула хемчеглерин алыр хуузага-и.

Республикаларнын Министрлер Чөвү-лелери, крайкутекомнары, облустекомнары, хооруктекомнары, райкутекомнары, ССРЭ-ниң Садыг министрствозун, министрство-ларын болгаи ведомстволарын ажил-чына хандырылгаларын кол эргелде-дери, Центросовхоз болгаи оларнын чер-черде органнары болза, илеретинген чет-пестерин болгаи хажыдышынарын чайладырынче уланган хемчеглерин аз-байн турар садыг бүдүрүлгелеринин уду-рутчуларын шыгыг харыскага кии-рп алаар.

Эвеледешкен республикаларнын Ком-партияларнын ТК-лары, партиянын райкомнары, обкомнары, хооркомнары, райкутекомнары болгаи партиянын эге ор-ганиастаашкын, ниитинин чеменилге чер-леринин бүдүрүлгелеринин ажилынга боттук контролю органиастаар болгаи боттандыра талазы-биле профивиле-ринин Чөвүлелеринге, профивилелеринин область, район, фабрика-завод болгаи чер-чер комитеттеринге, хөжөөгө кооперация-зын хей-ниити контролюнч органна-рынга эржеж чугула дузаламчыны көр-гүзөр алаар.

Бистиг чуртувуска ниитинин чемени-лге черлерин хөгжүдери болгаи эки-жидер улуугу амыдаргалыг денелин бедиринин хөжөөгө чугула ужу-дуза-лын барымдалааш, СЭКП Төп Комитет болгаи ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели ниитинин чеменилге черлеринин ужу-ру-дузалын чедир үчүлөсө чорукту уз-таарын, ол ажил-хөжөөгө хүн-бүрүлүг ки-чээлгил салырын болгаи чонну хан-дыраын үндөзүн-биле экижидерин эч чоккук үдө чедип алырын бүгү партия, совет, профивиле болгаи ажил-агый органнарында негеш түр.

Изиг чүдүлүгүзүнүшкүн

ЛЕНИНГРАД. Көдө ажил-агый артели-ниң Уставын, колхозчуларга ай са-нында азыс бөзүрүн болгаи колхозтар-га күш-ажылдыг негелде төлөвиринин дугайында партиянын ТК-зын болгаи чазактын доктааларын колхозчу көдө-ниң ажил-ишчилерин ханы сеткил ка-нышкынын күзөл-соруу-биле уткан-нар.

Кингисеппский районун Димитров аттыг көдө ажил-агый артелиниң докта-амын ораакчыны А. Павлов ол док-ументилер-биле кичээлгелгил танышкан чугаалааны болза:

— Партиянын болгаи чазактын док-таалы күш-ажылчы идеепелгил чорукту улам бедик көрдүрде болгаи колхоз-туң ниитинин байлаан көзүлгөдире бисе дузалаар.

Ниити хуурадын ниитирин бөзүгөр бисте күш-ажыл төлөвиринин аныг-аныг ажилдагы ажилдаанын барымдаларын-нын чаз системаны чорутпуган. Колхоз-чуларга күш-хүнүн бүрүтүгө 7-ден 17 чедир рублун төлөп турар. Чижээ, чыл дүзүзүндө чүгө 50 күш-хүнү ажилдап алган көдө ажил-агый артели-нин кезигүчү күш-хүнү бүрүтүгө чүгө 7 рублун ап турар, а 200 болгаи оон хей күш-хүнүгү колхозчу—14-тен 17 че-дир рублун ап турар. Төлөвирин шак ындыг норманы күш-ажылдыг бүдүрү-чүлүгү бедиринге иди болуп, колхоз-чуларын материалдыг сонуугагаи бедип турар. Бригадирлерин күш-ажылдын төлөвиринге өскөрткелерин хуурап киирген. Оларга күш-хүнүн санап бөзүрде ам бригадала быжылаан черин санында эвез, а ооң кылган ажилын хемчазынын чорудуп турар.

СЭКП ТК-нын болгаи ССРЭ-ниң Ми-нистрлер Чөвүлелин доктааларын камчулаарын болгаи чугаалажып кө-рүшкүнү областың хей-хей колхозтар-га болуп эртен. Колхозчулар пар-тиянын болгаи чазактын айтыгын хем-чеглерин иди-биле чүдүлүгү деп көрүп, чакыс хову ажилдарын үлгелерин эр-тирин болгаи көдө ажил-агый продукту-ларын бүдүрүн дика көзүлгөдирин ху-зөдүн турарлар.

Болхозтарын дик нуруузу ай санында аванс бөзүрине шилтээ.

(СЭТА).

Съездинин материалдарын өөренип турар

САРЫГ-СЕН. (Телефон-биле). Партия-нын Каз-Хем райком СЭКП-ниң XX съез-динин материалдарын өөренир-биле районун бүгү пропагандисттерин 2 хо-ук семинарын эрттирген.

СЭКП-ниң XX съездинин ТК-нын от-чедуну дугайында, 1956—1960 чылдар-да ССРЭ-ниң улус ажил-агый хөгжүд-еринин алдыгы беш чыл панынчыл талазы-биле СЭКП-ниң XX съездинин Директа

БОЛЕСЛАВ БЕРУТ

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетинден болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинден

Бүгү делегейниң коммунистг болгаш ажилчын шимчээшкениниң шыгаргангай ажилдакчызы, польша улустун улуг оглу, Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинин Бирги Секретары Болеслав Беруттун аар аараанынын (микардтын инфарктызы) сөөлүндө март 12-де, 23 шак 35 минута турда Москвага мөчөөни Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитети болгаш ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели ханы кажымдал-биле дыңнады тур.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитети

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели

БОЛЕСЛАВ БЕРУТ

Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинин Бирги Секретары, польша улустун улуг оглу, коммунистг Польшаның тургузушкунунун эң-не таланттыг организакчызы, Совет Эвилелиниң беринген өнүү, бүгү делегейниң коммунистг болгаш ажилчын шимчээшкениниң шыгаргангай ажилдакчызы — Болеслав Берут аар аараанынын сөөлүндө март 12-де мөчөөн.

Болеслав Берут 1892 чылдың апрель 18-те Либин хоорайга польша ажилчынның өг-бүзелиниң төрүтүнген. 1912 чылдан эгелеш революстг ажилчын шимчээшкенинде ол идепкейлиг кирип келген. 1918 чылда Польшаның Коммунистг партиязының тургустунган үзүндө Болеслав Берут анаа кирген болгаш удааанда оң идепкейлиг ажилдакчызы болу берген. Революстг шимчээшкенинде идепкейлиг киришкени дээр ол хей удаа истетирип болгаш хоругдатырып чораан.

Польшаның гитлерчилерниң эжелеп турган үзүндө Болеслав Берут Удурла-мышкын шимчээшкениниң, национал болгаш социал хосталга дээр польша улустун демиселиниң кол организакчыларының бирээси болуп турган. Улустун өргө-чагыраанынын чажымдал-биле тургустунган төлөөлүктү дээр органаның — Улустун Брайова районунун президентинге ол 1944 чылдың январь 1-де сонгустурган. Польша Шеригин алдарыг дайынчылары-биле калы Совет Армияның дайынчыларының 1944—1945 чылдарда чуртту хостанынын сөөлүндө Болеслав Берутка баш-таткан Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының улуртугалы-биле польша улус социалистг үндөин чарытталары боттандырган болгаш Польшага улус демократиязының тургузуу бадатканынган.

Болеслав Берут 1947—1952 чылдарда Польша Республиканың Президентини болгаш Күрүнө чөвүлелиниң даргазы, а 1952—1954 чылдарда Польша Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң даргазы болуп турган. 1954 чылдың мартта ол Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинин Бирги Секретарына сонгустурган. Польша улустун аас-кежин дээр, социалистг чаа Польшаны тургузары дээр демиселге эр Берут болуңуң бүгү-ле күштерин болуңуң амы-дыралынын эң-не сөөлүгү хүнеринге чедир берген келген.

Польшаның ажилчын ангызынын болгаш Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы-биле чартык чус чылдың тургузууда калы революстг демиселин, идепкейлиг чорутуң, найыралың болгаш амы-дуузалың чорутуң харылаалары-биле сырый холбашкан оң партиязының дайынчы чачылдарын чайгылыш чок эдер-бипаан, Болеслав Берут болуңуң бүгү партияжи болгаш күрүнө ажил-чорудулаанының дүргүзүндө пролетаржы интернационализмин тургустарыга быжым-биле туруп келген.

Болеслав Берут болуңуң чугааларына польша болгаш совет улустарының бузубас найыралынын улуг ужуру-дуузын соксаал чокка демдегеп, социалистг лагериниң күштерин улам-на сырый каттыштырырыңа кыйгырып келген. СЭКП-ниң XX съездинин ийриден чокта чаа оң сорук киришкени-биле чугаалааны болза: «Польшаның ажилчын ангызынын революстг чачылдары, оң политиктиг каттыжылгазы, бүгү социалистг лагериниң улустарынын найыралы болгаш сырый каттыжылгазы, бүгү делегейниң ажилчын шимчээшкениниң өзү турар дайынчы идепкейлиг чоруту, Совет Эвилелиниң улустарының төгүлүт мадырыг чоруктарына сорук кирген дарыткан улустарының хосталгазы демисели социализмин бүгү тинделгези дээр демиселге польша ажилчы массаларына тура-соруун быжыгалап турар».

Эш Болеслав Берут болза бүгү делегейниң коммунистг болгаш ажилчын шимчээшкениниң шыгаргангай ажилдакчызы болуп чорааны бидиндиги. Чаа, улусчу Польшаны тургузарына, социалистг чурттарының улуг дем-катыштырылганын тургузарына кайгамчык хей чүдүлү кылган шыгаргангай политиктиг болгаш күрүнө ажилдакчызы Польшаның ажилчын ангызын база польша улус Болеслав Беруттун өнүү-биле депшидик үндүргөн. Коммунистг Интернационалдың Күсөөни Комитетинин ажил-чорудулааныга ол идепкейлиг кирип чораан, дайын сөөлүндө коммунистг болгаш ажилчын партияларның Информация бюрозунун ажилына ол кирип келген.

Болуңуң бүгү амыдыралың сөөлүгү тыныжыңа чедир ажилчын ангызын херөөңе, коммунизм дээр демиселдин улуг херөөңе кымыгаар чокка бараан болуңуң берип келген быжыг тургустуң демиселиниң Польшаның болгаш бүгү чурттарының ажилчы чоннары Болеслав Беруттун нүүрүнө оскунаннар.

Мерген, угаангыр болгаш моральдыг күштериниң үнөр дөзү, бистин иштивистен кижиги бургузунуң өздөлдөниң база төгүлдөниң үнөр дөзү марксизм-ленинниң идеалы болуп турар деп 1952 чылда болуңуң төртүннүгениден бээр алдан чыл болганынын хүнүн таварыштыр Болеслав Берут чоргаары-биле чугаалаан. Марксизм-ленинниң кымыгаар чок бүтүрүлгү чорук—Болеслав Беруттун угаан-бодал талазы-биле мөзү-шымарының кол чүтүлү болуп турар.

Эш Беруттун бүгү амыдыралың тайбынның, демократияның болгаш социализмин херөө дээр, улустарының аас-кежин дээр бүгү демиселчилерге кайгамчык чазгай үлгөр-чикеж болуп турар. Болеслав Беруттун чырыткылыг хевир-шиңчизи бистин салгымынган казан-даа читпес.

Бистин үтүндүрбас өнүүтүс, дайынчы өжүвс, чарыдыны!

Н. Булганин.	М. Перухин.	Д. Шепилов.
К. Ворошилов.	М. Сабуров.	Е. Фурцева.
Л. Каганович.	М. Суслов.	Н. Шверник.
А. Кириченко.	Н. Хрущев.	А. Аристов.
Г. Маленков.	Г. Жуков.	Н. Беляев.
А. Микоян.	Л. Брежнев.	П. Поспелов.
В. Молотов.	Н. Мухомин.	

Эш Болеслав Беруттун аарынын болгаш мөчөөн чылдагаанының дугайында медицинаның түңөл дыңнады

Эш Болеслав Берут бо чылдың февральның төңүзүндө грипптен болгаш өкпе дегтиришкенинен аараан. Март 12-же күнө коронардыг хан эргилишкениниң (микардтын инфарктызы) үрелгени-биле чүректин хан-дамыралының кончуг кош-жазыгынын аар катан киришкени эгелен.

Патолог-анатомиктиг шимчээшкениниң көргүсөни-биле алырга, өкпениң артерия ханының аажок күчүкканы-биле чүректин ажалдары доктааган ужурунда март 12-де 23 шак 35 минутта мөчөөн.

ССР-ниң МЗА-зының корреспондент-кежигүчү Профессор В. ВАСИЛЕНКО,

Польша Улус Республиканың Кадым камгала Министрлеринин клиниказының кол терапевтизи Профессор Мечислав ФЕЙГИН,

ССР-ниң МЗА-зының корреспондент-кежигүчү профессор А. СТРУКОВ,

Медицина эртемнериниң кандидаты Н. ВОЩАНОВА,

ССР Эвилелиниң Кадым камгала министрлеринин 4-кү эргелгениниң начальниги профессор А. МАРКОВ.

1956 чылдың март 18.

Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинге Польша Улус Республиканың Министрлер Чөвүлелинге Польша Улус Республиканың Күрүнө Чөвүлелинге

Эргим өнүүктөр! ПКАП ТК-ның Бирги Секретары, польша улустун улуг оглу, бүгү делегейниң коммунистг болгаш ажилчын шимчээшкениниң шыгаргангай ажилдакчызы эш Болеслав Беруттун мөчөөн-биле холбаштыр Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитети, ССР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш ССР-ниң Дээди Советинин Президиуму Польшаның Каттышкан ажилчын партиязына, Польшаның чазанын болгаш улустун ханы кажымдалы илеретип тур.

Болеслав Беруттун мөчөөн — польша улуска, Совет Эвилелиниң улустарына, улуг дем каттыштырган социалистг чурттарга, бүгү делегейниң ажилчы чоннарына аар когарал болуп турар. Эш Беруттун нүүрүнө Польшаның Каттышкан ажилчын партиязы болгаш бүгү польша улус социализмин тургузары дээр демиселге болуңуң шыгаргангай политиктиг улуртугалы болгаш организакчыны оскунан.

Болеслав Беруттун алдарыг амыдыралың болгаш ажил-чорудулааны эш Беруттун болуңуң бүгү күштерин бараан болуңуң бергени коммунизмин идеаларынын тинделгези дээр демиселге сорук кириңки үлгөр-чикеж болуп.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитети

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлели

ССР-ниң Дээди Советинин Президиуму.

Польша улуска ПКАП ТК-ның, Польша Улус Республиканың Күрүнө чөвүлелиниң болгаш Чазаның кыйгыры

ВАРШАВА (СЭТА). Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинин, Польша Улус Республиканың Күрүнө чөвүлелиниң болгаш Чазаның бүгү ажилчы чоннарга, польша улуска моңч адаанда кыйгырың Польшаның парламента агентидеи дамчткан:

Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитетинин Бирги Секретары эш Болеслав Беруттун аар аараанынын сөөлүндө март 12-де Москвага мөчөөн Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының Төп Комитети, Польша Улус Республиканың Күрүнө чөвүлели болгаш Чазаны ханы кажымдал-биле бүгү улуска — бистин чурттувустун ажилчыларына, тараачыларына, интеллигенцияныга болгаш аныктарына дыңнады тур.

Бо дээрте мога-шылга чок демиселчи эш Берут болуп чораан польша ажилчын ангыга, оларын шынчы оглу ол болуп чораан бүгү ажилчы чоннарга, улустун хосталгазы болгаш чаагай келер үеи дээр анык чалым назымындан бээр болуңуң бүгү амыдыралының дүргүзүндө оң демиселчи чорааны ол улуска—улуг аар чадир болуп турар.

Анык парлакчы чораан-ла ол социализмин херөө дээр демиселчилерин хүрөөлөңгө кирген. Хааныг эжелекчилерге уур, немец-австри эжелекчилерге уур демиселге Польшаның социалистг партиязының чөөн үсэлдиг болуңуң улуртукузу кылды ол канчалып быжыккан. Польшаның Коммунистг партиязынын тургустуунынын эң-не эгелешин бээр ол оң туугуң адаанга туруп келген. Дайынар аразынын чылдарында ителгелерге болгаш хей удаанын хоругдаларына могап ундараваан Берут капиталисттерниң база помещиктерин өргө-чагыргазына «уур, хлеб болгаш ажил дээр, демократыг хосталгаар дээр, тайбын болгаш улустун өргө-чагыргазы дээр демиселге ажилчыларны болгаш ажилчы чоннарын, интеллигенцияны болгаш аныктарыны улуг сорук киришкени-биле база болуңуң амы-тынын харам чокка организастап турган. Бүгү делегейниң ажилчын шимчээшкениниң алдарыг ажилдакчыны бодушпаан, амы-дуума партияларның революстг демиселчиге ол кирип чораан.

Гитлержи эжелекчилерге уур бистин улустуулук эң-не аар демиселиниң бүтүрүлгө эш Беруттун «Томаштын» ады тургузуучуларының бирээси оң болу болуп турар Польшаның ажилчын партиязының маалырыг төгүлү-биле чарылаб кылдыр холбашкан. Эш Томаш болза национал болгаш социал хосталга дээр демиселчи турган польша улустун баштайгы демократыг төлөөлүктү органы—Улустун Брайова районунун организакчызы болгаш даргазы болуп турган.

Улустун Польшаның чылдары—Президент, Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы, Национал фронтунун Бүгү-польша комитетинин даргазы, Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының ТК-зының Бирги Секретары эш Беруттун ажилы-биле чарылаб холбашкан болган. Эш Берут болза улустун өргө-чагыргазыны быжыгаары дээр, Польшаның Одерде болгаш Нейсседе кымыгаары дээр, марксизм-ленинниң үндөзүниң ажилчын шимчээшкенини каттыштыры дээр, чуртту катал тургузары дээр, бистин Төрөн чурттувустун экономиказының болгаш културалының төгүлдөң дээр, делегейге Польшаның тургустарын быжыгаары дээр, социализм дээр чаныш-сынын чок демиселчи болуп бистин салгымыста артын калган.

Эш Берут болза улустун Польшаның Совет Эвилели-биле, социалистг бүгү чурттар-биле амы-дуузалынын найыралынын камгалакчызы, бүгү делегейниң ажилчы чоннарынын эң-не каттыжылгынын камгалакчызы, тайбын болгаш улустар аразынын найыралы дээр чалбыштыг демиселчи болуп чораан.

Эш Беруттун ажилчын аны болгаш бүгү улус күш-ажылга болгаш демиселге боттарынын улуртукузу—партиянын, болуңуң сөөлүгү тыныжыңа чедир оон бараан болуп келген партиянын мураккы ажилдакчызы, коммунизм дээр чайгылыш чок демиселчи кылдыр билип чораан.

Оң тураскалыңа алдар!

Москва Болеслав Берут-биле чарлып турар

Эвилелдер Бажынының Колонналарын залында

Польша улустун улуг оглу — Болеслав Берут чок апарган. Болеслав Беруттун сөөлү тыныжыңа чедир бүгү бодун, бүгү амыдыралын берип бараан болдурган херөө, тайбынның, демократиянын болгаш социализмин улуг херөө дээр делегейниң бүгү кезектеринде демиселчи турар миллион-миллион кижилерниң чүрөктеринге бо дыңнады ханы кажымдалы чедирген.

... Эвилелдер Бажынының Колонналарын залы кажымдала. Инстрларын хураалын кара пестер-биле шимеп шыккан; ханаларда — Совет Эвилелиниң кызыл туугу, эвилелден оң алды республикаларын туктары, Польшаның күрүнө туктары кажымдалың пестер-биле хаажылалың турган. Дирг чечектер-биле шыптыган бедиктеде кызыл хааржак, мөчөөн Берут анаа удаан кыпаш чыткан. Марксизм-ленинниң адым чок идеаларына бараан болуп чорукка оон алы чайынчалчак үлгөр-чикеж болуп турар мөчөөн кижини сөөлүгү катан көр дээр оон муң москвалык Пущин кудукчузун дургаар Эвилелдер Бажыныңа шуштур чоруп турганнар.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының XX съездинин белик ийриден Беруттун чугаалааны чалбыштыг сөөлүгү өстөрүн кижилер сактып турган. Иччаарда оон чугаалааны болза: «Польшаның ажилчын ангызынын революстг чачылдары, оон политиктиг каттыжылгазы, бүгү социалистг лагериниң улустарынын найыралы болгаш сырый каттыжылгазы, бүгү делегейниң ажилчын шимчээшкениниң өзү турар дайынчы идепкейлиг чоруту, Совет Эвилелиниң улустарынын төгүлүт мадырыг чоруктарына сорук кирген дарыткан улустарының хосталгазы демисели социализмин бүгү тинделгези дээр демиселге польша ажилчы массаларына тура-соруун быжыгалап турар».

Хүндүскүнүн 3 шак. Эвилелдер Бажынының эжилтери ажилына берген. Колонналарын залды дамчыштыр кижилер хем ыпшап шуужу эгелен. Болеслав Беруттун көөрү-биле, ону үдээр-биле эң баштай келген кижилериниң аразына — найысалады дээр өөрдөлгө чөлдөрүнө өөриниң турар польша студентилер чоруп турган. Алдыналчак мимозаның бурулери хааржакка олар оожум апарып салганнар, боттарынын өргим хүндүлүг кижиге, оларын аас-кежин дээр, польша улустун чырыткылыг келер үеи дээр демиселчиге боттарынын ынакшылын польша оолдар болгаш амытар илеретип турганнар.

Шопенин, Чайковскийни, Бетховениң уяранчыг аялгалары дыңналып турган. Колонналарын залды дамчыштыр кижилер кажымдал-биле, мыт-шимөөн чок эртин турган. Адаа бүгү Москва — фабрикаларын болгаш заводтарын ажилчылары, оларын өг-бүзелиниң кежигүнери, Совет Армиянын дайынчылары, өртөмдөннөр, студентилер болгаш алаба чөлдөрүн ажилдакчылары, революстг тулчушкуннарга канчалган хоочун болышкылар болгаш анык комсомолчулар чедип келгеннер.

Үш минута болгаш-ла хүндүлүг таңынныл халажып турган. Польша Шеригин алдарыг дайынчылары-биле калы боттарынын холдарында туттунуп алгаш Польшаның гитлержи дөриң дээрбечилерден костаан Армиянын — Совет Армиянын дайынчылары хүндүлүг таңымын алганнар. Коммунистг партиянын болгаш Совет чазактын улуртукулары-биле кожа эштер А. Берман, Ю. Цирякевич, Ф. Мауэр, Э. Охоб, А. Заваский болгаш еске-даа польша төлөөлөр Болеслав Беруттун мага-бодун чанынга хүндүлүг таңымын эртин чурттарын.

Эмгекчөк хей чечектерин залче эккеп кирип турган. Болеслав Беруттун мага-бодун чытканы бедиктеде дирг чечектерни эккеп салган. Өкпө-өңүт кызыл торгу кожага алдын үжүктөр-биле мынчаар бижип каан турган: «Польшаның Каттышкан ажилчын партиязынын шыгаргангай демиселчи, Совет Эвилелиниң идегидиг өнүү эш Болеслав Берут. СЭКП Төп Комитетинден». ССР-ниң Дээди Советинин Президиумундан, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинен, РСФСР-ниң

Дээди Советинин Президиумундан болгаш Министрлер Чөвүлелинен, СЭКП-ниң Москва Комитетинден, ажилчы чоннар депутаттарынын Москва область болгаш хоорай Советтеринин куускомнарындан, ВЦСПС-тен, ВЛКСМ ТК-дан, найысалады партия райкомнарындан болгаш район Советтеринден, бүдүрүлгө чөлдөрүнн кол-лектистеринден, улус демократиянын чурттарынын элчин чөлдөрүнден чечектерни эккеп салган.

Хүндүскүнүн 3 шак 10 минута. Эштер Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Перухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов болгаш Польшаның Каттышкан ажилчын партиязының ТК-зының Политбюрозунун кежигүнери — Болеслав Беруттун сорониктери И. Берман, Ф. Мауэр олар хүндүлүг таңымыга тургустаннар.

Чаа-чаа чечектерин залче эккеп кирип турган.

Москвага кежээликтей апарган. Электрик оттары бүдүртүлгөп турган ыпша болган. Болеслав Беруттун мага-бодун чаны-биле он-он муң кижилер эртен. Колонналарын залче кирип күзөөн кижилер эвээжерден туржук, а Пушкин шөлүн долдур улам-на көүдөп турган. Дыкка хей кижилер алдан кып шактарынын дүргүндө туруп келген, чүге дээрге амы-дуума польша улустун улуг оглу, Совет Эвилелиниң идегидиг өнүүн көр деп оларын күзөп ол хире улуг болган.

Мыт-шимөөн чок эртин турган хей кижилерин кылажынын дааштары кажымдалдын музказына холужуп турган. Москваның ажилчылары, партия болгаш совет ажилдакчылары, комсомолчулар, Совет Армиянын маршалдары болгаш генералдары, Польша Шеригин офицерлери Болеслав Беруттун мага-бодун чанынга хүндүлүг таңымын эртин турганнар. ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынын ораакчылары А. Н. Косыгин, В. А. Кучеренко, В. А. Мамышев, И. Ф. Тевосян, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. А. Яснов, А. А. Андреев, Долерс Ибаррури болгаш улус демократиянын чурттарынын элчин чөлдөрүн ажилдакчылары хүндүлүг таңымын база эртин турган.

Кажымдалдыг буулаа кирип-биле Польшаның Каттышкан ажилчын партиязынын төлөөлөр И. Берман, Ю. Цирякевич, Ф. Мауэр, Э. Охоб болгаш А. Заваский олар Варшавадан Москвада чедип келген.

Польшаның төлөөлөр чечектерин эккеп салганнар. Чечектерин ий өнүг кожаларында бизэни: «Улусчу Польшаның Бирги Президентинге. Күрүнө чөвүлели», «Польшаның Каттышкан ажилчын партиязынын ТК-зынын Бирги Секретарына. Чазактан», «Эргим эш Томаша — ПКАП-тын Төп Комитети. (Томаш — Болеслав Беруттун партияжи мога ады)», «Инаа эш Берутка Польша Улус Республиканың элчин чөлдөр».

18 шак 05 минута. Эштер Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Перухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов олар хүндүлүг таңымыга база катал тургустаннар. Коммунистг партиянын болгаш Совет чазактын улуртукулары-биле кожа эштер А. Берман, Ю. Цирякевич, Ф. Мауэр, Э. Охоб, А. Заваский болгаш еске-даа польша төлөөлөр Болеслав Беруттун мага-бодун чанынга хүндүлүг таңымын эртин чурттарын.

Болеслав Беруттун мага-бодун көөрү-биле залче кирип 23 шак 10 минута турда соксаан. Москваның чус муң амыг ажилчы чоннары польша улустун улуг оглу Болеслав Беруттун үдөп, Колонналарын залда эртеннер.

(СЭТА)

ПКАП ТК-ның Бирги Секретары эш Болеслав Беруттун оруншударына баар Совет чазактын төлөөлөрү

Польшаның Каттышкан ажилчын партиязынын ТК-зынын Бирги Секретары эш Болеслав Беруттун оруншудары-биле Варшавада Совет чазактын дараада эштер составтын төлөөлөр чоругу: ССР-ниң Дээди Советинин Президиум кежигүчү, СЭКП ТК-зынын Бирги Секретары Н. С. Хрущев (төлөөлөрүн баштыны), РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. А. Яснов, УССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. Т. Кальченко, БССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы В. И. Болдов, Литва ССР-ниң Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Ю. И. Паледис, Совет Эвилелиниң Маршалы И. С. Ковев, Моссветтин Даргазы Н. И. Боровников, чогаачы В. Л. Василевская, Польшада Совет элчин П. К. Пономаренко.

(СЭТА)

ПКАП-тын болгат Польша чазактын төлөөлөкчилеринин Москвада келгени

Мөчөөн эш Болеслав Беруттун мага-бодун Польшага үдөп чоругу-биле Польшаның Каттышкан ажилчын партиязынын ТК-зынын кежигүнери болгаш польша

чазактын кежигүнери эштер И. Берман, А. Заваский, Ф. Мауэр, Э. Охоб болгаш Ю. Цирякевич олар Москвада келгеннер. (СЭТА).

БОЛЕСЛАВ БЕРУТ

Москваның ажилчы чоннары Болеслав Берутту сөөлгү орукче үдээн

Март 14-те Москваның ажилчы чоннары Болеслав Берутту сөөлгү орукче үдээн.

Совет Эвелелиниң байысала кыжы-дала. Балыңарда кара пестер-биле хаа-жылаан кымыл туктарын аскап турган. Эвеледлер Вакыяның муруу талазы кыжыдала, полша улустуң улуг огулуну мага-бодун кадагалаан хааржакты оон болонналарым салып салган. Бүгү делегейниң коммунисттер болган ажилчы шим-чешининиң шыгарангай ажилдагычы Болеслав Берут-биле чарлыр дээш байыс-лаалың түс мун ажалы чоннары ол хүнүн бүүүүүдэ заллап эртенер.

Оон соонда партияны, Совет чазактын ууртукчулары полша эштер-биле балы Болеслав Беруттуң мага-бодун салган хааржакты көдүрүп алган, кудумчузе үндүрүп келген болган Топ аэродроме балр тускай апарыш апарып салганнар. Мага-бодту салган хааржакты соо-биле полша төлөөлөрүн кижигүнери, полша өлчүн чоннары ажилдагычылар, мөчөөн кижиниң төлөөлөрү болган чоок кижилер, партияны болган Совет чазактын ууртукчулары, министрлер, Москваның партия организациялары болган Москва Советиниң ажилдагычылары, генералдар болган адмиралдар, профсоюз организацияларының төлөөлөрү чорупканнар.

Мөчөөн кижиниң хааржаанга салган чектерин, сөөлгүн машиналар бүдүн колонна болган.

Эвеледлер Вакыяның Топ аэродроме чедир бүгү орукту дургаар, Горький кудумчузунуң болган Ленинград шоссеиниң ол-бо талааларын дургаар, кыжыдалың чоругу-н уулашкан, ажилчы чоннар кыжы-далы-биле мыт чок турганнар. Казы-далдык марштын үнүн ааза-биле шүш-кан автомобильдер аэродроме киришкен-нер. Тук азар черлерде — СССР-ниң болган Польша Улус Республиканың күрүн-туктары. Болеслав Берутта турсаал бол-дурга кыжыдалык минитиге 20 муң хире москвалык чыгылганнар.

Мөчөөн кижиниң мага-бодун салган хааржакты чектер-биле бүртүрерне бе-диктеге апарып салган. Шериг эскорту саң дорту-биле шыпың болган.

Индир кырыңче коммунисттер партияны болган Совет чазактын ууртукчулары, полша төлөөлөрүн кижигүнери үнү-кенер. Москваң ажилчы чоннарының

кажыдалык минитиге СССР ТК-ның болган МКХ-ның секретары Е. А. Фурцева ажилта.

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы, СССР ТК-ның Президиум кижигү-нү эш Н. А. Булганинга сөс берген. Совет Эвелелиниң коммунисттер партияның Топ Комитетиниң болган Совет чазактын мурун-дан, бүгү совет улустуң мурун-дан Польшаның Каттышкан ажилчы чоннары-на болган амы-думма полша улуска ханы кыжыдалы ол илереткен.

Совет улуска болган еске-даа чурт-тарын ажилчы чоннарына Болеслав Берут болза, бодунуң бүгү амыралын ажилчы аңгыга бараан болурунун хер-рөөне холбаштырган, бүгү делегейниң коммунисттер шимчешиниң улуг ажил-дагычы кыдыр билдирген — деп Н. А. Булганин чуталаан. — Болеслав Берут болза, кайтамчы салым-чазактын болган шыгарангай ажилдагычы чорган, оон са-гыш-сеткил талазы-биле кевир-шиңчизин чүрүп илердер таарымчалык сөстү ты-вары берге. Ынчалза-даа, оон кол шинчи-зин демделейин барып болбас. Эш Берут-туң марксизм-ленинизмге кызыгаар чок шимчизин, а о ышкан пролетаржы ин-тернационализмге илевиңга оон ханы бердигениниң дугайын чуталаан тур мен.

Болеслав Берут болза, Польшаның Кат-тышкан ажилчы чоннарының кижигү-нерин болган Польшаның бүгү ажилчы чоннарын Совет Эвелелиниң улустары-биле, улуг ыдыат улус-биле, улус демок-ратияның бүгү чурттары-биле, капитал-лист чурттары ажилчы аңгы-биле бол-ган амы-думма партиялар-биле амы-дум-ма эл-сепкил каттыштырылган быжыла-рынче мога чокка кийгириш чоранын-ны дугайын Н. А. Булганин чуталаан. Оон-биле калы ол бодунуң төрөөн Польша-нын улуг патриоту чорган.

Улустуң Польшаның ажилчы чоннары ажил-агы болган культура тургузушкуну-нун бүгү-ле адыралыңга кайтамчы улуг чедикшиңнери чедип алганнар. Бо талазы-биле үнелер четес ачы-хавыа со-циалист Польшаның тургузушкунунун таланттыг организациячы — Болеслав Берутта хамаарыр.

Совет улус Болеслав Берутту Совет Эвелелиниң шыңы өнүгү болган полша-совет найыраалык идепкейлик камгалакчы-зы кыдыр билчир турар — деп Н. А. Булганин оон ийи чуталаан. Эш Берут Польшаның болган Совет Эвелелиниң улустарының аразында найыраалдык ерге-жок чуталаан калган-даа, ааза-даа оңал-ла демделген чорган. Төгүлүг улуг бо-лушкунуңарың оонга шыгалткан, амы-думма дузаажаалга болган калы ажилдагычтар даянган ол найыраалды-кым-даа, калган-даа болжанытпас деп ол бодунуң чуталаарының бирээинге айты-кан. Улустуң Польшаның Совет Эвелели-биле найыраалың дугайын эш Берут Совет Эвелелиниң коммунисттер партиянының XX съездинде бодунуң сөөлгү чутазы-га чуталаан.

Эш Беруттуң үнү-биле Польшаның Каттышкан ажилчы чоннары болган полша улус социализм тургузар дээш демделген шыгарангай организациячы, бодунуң бүгү амыралын коммунизмни

улуг херөөне бараан болдурунунга кызы-гаар чокка берген тургуштук демселчизи чидиргенер. Польшаның ажилчы аңгы-зы болган ажилчы чоннары бодунуң шы-галтыңаң ууртукчузу — Польшаның Кат-тышкан ажилчы чоннары болган боду-нун чазак дондандыр бо аар-берге хү-верде улам-на сырый каттышар дээрине чигинмейн турар бис.

Эш Беруттуң чырыктыг кевир-ши-чизин ажилчы чоннарың чүрөктерине чурттар.

Чарлымыс, бистин эртим өнүгүсү болган дайның аяныш!

СССР-ниң Ленинский район комитетиниң секретары О. Орлов чүве чуталаан. Улустуң арге-ажыктарына кызыгаар чок бараан болурунун үлөгөр-чизе болур Болеслав Беруттуң алдарың амыралы-ның дугайын, полша болган совет улус-тарын аразында эвеледип болган амы-думма найыраалы быжылаар дугайында оон доктаамал сагыш салымшының дугайын ол чуталаан.

Совет Эвелелиниң чоруп турганы-ның үзүндө эш Берут заводтарга, фабри-каларга, туудугарга, колхозтарга баарын үргүчү орадакып, совет кижилерин амыралы болган ажилчы-биле таныжы-чорган. Москвалык Болеслав Берутту, оон кайтамчы амыралың, хайныш-кының ажил-чорудугуң, аас-кежигиң чаа амыралды тургузарыңга, төрөөн чуртунуң мурунуга оон ачы-хавыаңың эки билдер — деп Орлов чуталаан.

Шылгангай революшунун мага-бодунуң кырыңга боттарыңың башта-рымыс мөгөйшпаша, Польшаның Кат-тышкан ажилчы чоннарының уурту-газы-биле полша улус эш Болеслав Берут-туң демселчиз, бодунуң амыралын бер-гене социализм тургузушкунунуң хер-рөөн тилегейин аңгыга чедир дээрине бүүүрүлгү бис — деп О. Орлов демделген.

Эш Беруттуң үнү-биле ажилчы аң-гының херөө дээш чалбыштыг демсел-чизин чидирген Польшаның ажилчы чон-нарына Москваң ажилчы чоннарының ханы кыжыдалың дугайын Москва—Сортировочная станцияны депозунуң машинистин В. Блаженков бодунуң чутазы-га чуталаан.

1952 чылда профсоюз төлөөлөр-иниң составы-биле калы Польша Улус Рес-публикага чорган мен — деп В. Блажен-ков чуталаан. — Бистер чер болганга-ла полша улустуң кайтамчы улуг чотаз-дыкты тургузукчу күш-ажылының, чаз, социализм Польшаны дүрген тургузары-че полша улустуң ийи чүтүлдү көргөн бис. Бистер Хей-хей хоорайларга, пест-та-зы үлөтүрүң бүтүрүлгөңерге, шах-терларга болган демир орукчуларга чорган бис, чер болганга-ла эш Берутта ына-кымыл ийи сестерин дымнап, бодунуң ажилчы партияныга улустуң илевиң көргөн бис. Мен эш Беруттуң чуталаарын Совет Эвелелиниң коммунисттер партияны-ның XIX болган XX съездинде дымнап мен. Ол чуталаарга коммунисттер тур-гузушкунуң херөөне кызыгаар чок бер-дигениниң, улустуң күжүңе, Совет Эвелели-биле үзүлгө чок болган мөңгө найыраалга идепкей сестери дымнап. Бистер, Совет Эвелелиниң ажилчы чонна-

ры, бистин улустарымың аразында найыраалыг харылаалары улам ыңай быжылаар, чырыктыг кевир үе—ком-мунизмге хол-холдарымыстан тутчуп ал-ган чоруп бис.

Польша Улус Республиканың Күрүнө чө-вүлелиниң даргазы, Польшаның Каттыш-кан ажилчы чоннарының Политбюро кижигү-нү А. Завадскийге сөс берген.

Чүвүлүг болган бистин партия-мыс — Польшаның Каттышкан ажилчы чоннарың улуг чидирге таварышкан — деп ол чуталаан. Чалбыштыг революшун эш Берут бодунуң бүгү амыралын ажил-чы аңгыны тилелгези дээш, ажилчы тараачын эрге-чаргыра дээш, а сөөлгү он-ий чылдарда — улус демократияны болган Польшага социалисттер тургузуш-куну быжылаар дээш, амы-думма улус Совет Эвелелиниң баштааны тайбынын, демократияны болган социализмниң бистин бүгү лагериниң калы ажилдагы-газын быжылаар дээш демселге хол-баштырган. Польша улустуң сагыш-бо-ламыңа эш Берут ийи патриотизмниң, боду-нун Төрөн чуртунга болган пролетаржы интернационализмге ынакшылың нүгүр болуп атыр. Хей-хей он чылдарың дургу-зунда бистин чурттарымың революшун-дарың калы чоруткан чүтүлдүг деми сези-биле быжылаан бистин улустарымы-тың аразында чүрөкчиз ханымыңаң амы-думалыңың чорутуп болган калы ажил-дагычың бүгү талазың көтүлдүң эш Беруттуң амы-биле сырый холбашкан. Ол амы-думалыңың чорук полша улуска хостаалма болган хамаарыш чорукче орукту ажилтаң. Ол амы-думалыңың чорук бистин күрөндериниң күштерин улам ыңай быжылаарыңа үнелген, бистин амы-думма улустарымың улам ыңай чечектелиниңиң үнелген болур.

Польша төлөөлөр боттары-биле калы Төрөн чуртунуң Совет Эвелелиниң Ком-мунисттер партиянының болган Москва-ның ажилчы чоннарының амы-думма эп-сеткил каттыштырылганың ийи күтүл-соруун алган баар деп сөстөр-биле А. За-вадский бодунуң чутазың дооскан. Ол күтүл-сору бистин улустарымың улам-на сырый каттыштыр болган соци-ализмниң тилетирбес күштери улам улу-биле быжылар.

Минитин доозулган. Хөгжүм Польша Улус Республиканың болган Совет Эвеле-линиң күрүнө гамилерин күтүскөн. Хааржакты бекиткен дүжүргөш, чек-тер-биле калы самолётче камны-биле көдүрүп кириң.

Чарымыңың сөөлгү минуталары. Машина ужу үнүңиң оорунда турп-кан. Муң-муң москвалык бөрттерин уш-тукканнар. 11 шах 10 минутага самолёт агаарге көдүрүп үңгөш, Варшава ула-ндыр ужулган.

Польшаның Каттышкан ажилчы пар-тиянының болган Польша чазактын тө-лөөлөрү эштер Я. Берман, А. Завад-ский, Ф. Мазур, Э. Охоб болган Ю. Пир-аневич, а о ышкан Польша Улус Респу-бликаның СССР-де Элчини В. Левковский, Болеслав Беруттуң өг-бүлениң кижигү-нер болган чоок кижилери Варшава-га ужу чорупканнар.

Польша Улус Республиканың болган Совет Эвелелиниң күрүнө гамилерин күтүскөн. Хааржакты бекиткен дүжүргөш, чек-тер-биле калы самолётче камны-биле көдүрүп кириң.

Чарымыңың сөөлгү минуталары. Машина ужу үнүңиң оорунда турп-кан. Муң-муң москвалык бөрттерин уш-тукканнар. 11 шах 10 минутага самолёт агаарге көдүрүп үңгөш, Варшава ула-ндыр ужулган.

Польшаның Каттышкан ажилчы пар-тиянының болган Польша чазактын тө-лөөлөрү эштер Я. Берман, А. Завад-ский, Ф. Мазур, Э. Охоб болган Ю. Пир-аневич, а о ышкан Польша Улус Респу-бликаның СССР-де Элчини В. Левковский, Болеслав Беруттуң өг-бүлениң кижигү-нер болган чоок кижилери Варшава-га ужу чорупканнар.

Партия организацияларының агитация-массалыг ажылы

Өвүр районун «Торгалыг» колхозта партия организациясы (секретары эш Ч. Чамырай) партийки агитация ажилын күштелдирер-биле элден хөгжөлери апар-турар. Ылангыя малчынарың үчүстөр-тарында шыраак билгиле коммунистерни болган комсомолчу агитаторлары актив-члерин иштинде ийиш тургускан.

Ол агитаторлар партияны болган ча-зактын келээ ажил-агыны көдүрүп ду-гайында салым турар сорулгаларын, ылангыя партияның XX съездиниң ма-териалдарын малчын колхозчулар орту-зунга хүн-бүрү тайылдырлар турарлар.

Агитаторларың иштинде эл ийе-пей-лиг ажиллап турар эштер Макал-оол, Чам-оол, Миртин, Амбирит оларың ат-тарын айтыр херек. Олар боттарының аг-итация ажилын үргүчү чорутушкан, оларга быжылаан үчүстөктөр ажил-агыны таарыштыр тургузарыңа боттут ду-заны чедирп турарлар.

Сүт-бараан фермазында агитатор эш Амбирит агит-хуудустарын үргүчү үн-дүрүп турар. Ында ажиллап турар колхоз-чулар «Шың», «Тываның аныктары» со-луннары база келээ ажил-агы айтыр-ларыңа холбашкан болган еске-даа дыка хей номнарың номчуп турарлар. Ол фер-

мада радиоприемник тургустунган, Фер-мазың колхозчулары радио мөчөөлөрүн, хөгжүм концерттерин радио дөмөшкүлү үргүчү дымнап турар болган. Колхозчулар зоотехниктиг курста база өөренип турар-лар. Колхозтуң партия организациязы лекторларың бөлүүү база тургускан. Олар аны-бүрү темаларың лекцияларын колхозчуларың ортузунга доктаамал ном-чуп турарлар.

Партия организациязының органы «Ша-лыпчы» деп хаа созуңу чогуур үзүндө үнүп турар. Ааза мурунчы колхозчулар-ның чедикшиңнерин база оон-биле калы четпестерин илереткен шүтүмүлдериң үргүчү чырымың, шүтүмүлдериң чүдү-лерин дугайында харылаарың даразы-нын дугаларыңа бижип үндүрүп турар. Бо чедикшиңнерин ажиллап, партий-ки агитация-массалыг ажилды улам-на күштелдирер, ылангыя партияның XX съездиниң материалдарын колхозчу массаларга таныштырып база съездиниң үндүргөн шийтирлерин күтүскүр дээш ол массалары улам-на сырый организаста-ры партия организациязың чутула со-рулгазы бодуп турар.

М. ЛАЙЗАА.

Малчынарның хүлээделери

Сүт-Хөл районун «Сталиныч орук» колхозунуң 70 ажил малчынары алымы беш чыл планының талазы-биле Дирек-тиваны танышкан, социалисттер чары-тын бекиткен хүлээделерин алганнар.

Ажил-агы чылында инек бүртүзүл-гөн 600—700 литр сүтү алымы, сүттен үнүр аны-бүрү продуктуларың ала-биле кымыл, оортон колхозга кирер орукта-ны ажил күтүскүр саанчылар хүлээген-нер.

Малдың чөм суурун көүдөлдүрү-биле Манчурск фермазының ажилдагычы-лар боттарының күжү-биле 1,5 га өсө сула-ны тарып ап, 100 тонна ситениң бекеткеп алылар. Ол ышкан малдан үнүр про-дуктулар шыгаар бир сактады, 2 инек жа-жааларын болган 4 чуртталга бажына-рын кылыр. Бажылар турар бир бажы-ны кылдышкан, бажы кадарчыныга чурт-талга бажыны кылыр көдүргөн.

Бо бүгүн амыралга чедикшиңниң боттарыңары-биле районун Калинин ат-тыг колхозунуң сүт-бараан фермазы-ның ажилдагычы социалисттер чары-мза кийгизилген.

Колхозтуң шээр мал фермазының мал-чынары төрүрү чүс хой, өшкүдөн 110 баш анай, хураганың ап, хой бүртүзүл-гөн 1 килограмм 600 грамм дүтү, өшкү

бүртүзүл 400 грамм дүтү кырып амы-сорулганы салган.

Сөөлгү үеде колхозта 717 төрөөн хой-ларын 714 хураганың, 195 төрөөн өш-күлериң 198 анайлары менди дорутуп ту-рар. Кадарчылар эштер Самдан 120 тө-рөөн хойлан 120 хураганы, Дамың 148 хойлан 148 хураганы, өшкү кадарчызы эш Дамбаа 100 төрөөн өшкүдөн 103 анай-ны камгалап алган.

Малчынар малга болган боттарыңа чыгыт оран суурну кылып алырыңче улуг күтүскүр салым турарлар. Ылангыя мал бажыларын тууду-биле 800 ажил чу-дукту көскөн, тулар черлеринде сөөртүп чедиргенер. Кадарчылар эштер Самдан, Коной-оол олар 250 баш хураган кирер бажыларын тууду алганнар.

Малчы эш өшкү-Бора кыштаанда бир бажыны тууду алган болган чазатга база бир чаа бажыны кылып алырың күтүскөн, ылангыя сөөртүп чедирп алган. Мал ажилын саймыралы дээш чүтүлдүг ажиллап турар ның малчынары хой.

Колхозтуң хаан фермазында 10 хава-н баштайгы оолдашкыны 80 хава-н оолданы төрөөн. Фермазың ажилдагычы-лар 11 төрүрү хаваңардан 200 хава-н оол-дарын камгалап алырын күтүскөн.

О. ЛОПСАН.
колхоз даргазы.

Практикантыларның чедикшиңи

Кызылдың күрүнениң башкы институту-нун бо чылын доозуп үнүр тыва дыл болган литература салбырының студенттери-нен дөрт киж Чөө-Хемчик районун Хайракан чеди чыл школарының 5—7 класстарына февраль 8-тен эгелеш ай хуусаалыг практиканы өрттиргенер.

Ол болза, институт студенттериниң келээ школарга бир-ле дугаар практика өрттирген ол. Оон доозукчуларының хейү келээ школарга ажиллаар болган-да, студент бүртүр берге чогуур ийчел-дерин бербишкан, келээ өөреникчилерин амыралы-биле херек кырында таны-жып, оларын ала-келер-биле чутала-жып көөрүңе ажилың чүдүлөр бар бо-лганы элээр.

Практикантылар сорулгазын чедикши-ниниң күтүскөн. Ылангыя студент эш Ламаш-оол тыва дыл болган литера-тураның номчулганың материалдарын болган кичээл бүртүңге бажының ажил-лап болгу дег нарын методтарын эки би-лирин көргүскөн. Оон школадан болган класстан дашкаар кижизинде болган хей-инитиниң ажилдарыга идепкейлик киришкенер.

Кызылдың башкы институту моон соң-гаар педрактиканы чүтүл Кызыл хоорай-га эвес, районныкы келээ школарын-га чорударыңа эки түңдөөлөр берип ту-рарын өөренип көөрү чутула.

Д. САНГЫ-БАДРА.

Мал оолдаашкыны

Чөө-Хемчик районун Сталин аттыг колхозунда өшкү кадарчы эш Сат Кал-зап чоокку хүнүрде төрөөн 176 өшкүл-еринден 180 анайларын, хойжу эш К. Чи-нин 230 хондан 234 хураганың, эш Манчы-Сүрүн 214 хондан 214 ху-раганың тус-тус менди камгалап ал-ганнар.

Инекчи эш Дунчу-оолда төрөөн 33 ине-ктерин 33 бажыларын эки өзүп турар. Колхозта чаш болган күжү арган малдар-га четчир хөмчөөлүг мал чедирер бар.

С. СЕРИЧ-ООЛ.

Чөө-Хемчик районун «Коммунизмче орук» колхозунуң малчынарында төрүрү малдар декабрь айдаң эгелеш ий-чангыс-тап оолдап эгелеш. Өшкү кадарчы эш Хуна-Карада төрөөн 91 өшкүлериң 112 анайлары менди дорутуп турар. Кадарчы-

Өвүр районун «Кызыл Тук» келээ ажил-агы артелиниң шээр малы оолдап эгелеш. Хойжулар эш Шадыр 156 хой-нун 156 хураганың, эш Чүдүл-оол 104 хойнун 104 хураганың бүрүн кам-галап алганнар. Өшкү кадарчы эш Ху-нажыкта төрөөн 73 өшкүлериң 73 анайлары менди дорутуп турар.

Малчың бүртүр чаш малдыга четчир санның чыгыл бажыларын болган чөм сорулгаларың.

Т. САРЫГ-ООЛ.

Өлүк планын күтүскөн

Областың ачылары СССР-ниң XX съез-динде алдар болдурган социалисттер ча-рыкка алган хүлээлериң чедикшиңниң боттандырган. Күрүнөгө 4202 муң рубль-лик өдүрүп киреш, 1955—56 чылдың анынныр сезонунуң чыл планын хуусаа бетинде, февраль 1-де ажып күтүскөн.

Току, Кызыл, Эриш, Каз-Хем болган Барын-Хемчик районнар өзүк бекетле-риниң күрүнө планын хуусааңга чедир-бей, чеди айлар бурунгаар күтүскөн болган пландан дашкаар дыка хей өсү-түл бекеткеп чедиргенге кирген.

Колхозчу ачыларың анынныр ажилын чедикшиңниң чорудуп турарың түң-неленде чамны колхозтарың оруктазы дыка көүдүң. Току районун «Май би-ри» келээ ажил-агы артелиниң ачыла-ры бо анынныр сезонунда өдүскөн колхоз-

ауңга 830 муң рубльлик оруктазы кири-ген. Оон түңнеленде артелиниң нити оруктазы ап миллион дыка ашкан. Ол рай-онун «Совет Тыва» колхозу бо чылын анынныр ажилыңдан 600 муң, Каз-Хем районун Хүрчөө аттыг келээ ажил-агы артели 316 муң рубльлик оруктазы ал-ган.

Адыгы беш чыл планының талазы-биле СССР-ниң XX съездиниң Директива-ларын областың ачыларың ханы-биле өө-ренип турарлар. Тайбың күш-ажылы болган чагаайжылыңаң ол улуг про-граммалыңга сорул кирген ачылар, кү-рүнөгө хей өзүк кирип сорулга-биле со-циалисттер чарытын чаз, бедитинген хү-лөөлөдериң ап, тайга-сынарже анынныр ажилын кылып чоруп турарлар.

Варшавада кажыыдал

ВАРШАВА. Польшаның Каттышкан ажилчы чоннарының Топ Комитетиниң Бирги Секретары, полша улустуң улуг огу Болеслав Беруттуң мага-бодун када-галаан хааржакты Варшава март 14-те уткуп алган.

Эртенден эгелеш хоорайдан ырак эвесе-те турар Топ аэродроме полша найы-салаалык чурттакчылары улуг бөлүк-бөлү-биле чоруп турган. Камыдал боттаалары-биле кыдым хүрөөлөн кыжыдал тукта-рын болган социализм херээ дээш чал-быштыг демселчиз, бодунуң ынак өнүгү-ш Беруттуң портреттерин олар тууду ал-гаш чоруп турган.

Топ аэродром «Овечке» кыжыдала. Польшаның Каттышкан ажилчы чонна-рының Топ Комитетиниң Политбюро кижигү-нү А. Завадский, Ю. Пираневич, К. Рокоссовский, Э. Охоб, З. Новак, Г. Минц, Я. Берман, Ф. Южак, Ф. Мазур,

В. Дворковский, Р. Замборовский, ППАП Топ Комитетиниң секретары В. Мат-вин, Е. Моравский, Польша Улус Респу-бликаның чазактын болган Күрүнө чөвү-лелиниң кижигү-нери, эш Болеслав Берут-туң хөрүдүрүн организастарының та-лазы-биле чазак комиссияны кижигү-нери, Советтик чазак төлөөлөрүн кижигү-нери, Совет Эвелелиниң Маршалы И. С. Ковнев, СССР-ниң Польшада Элчини П. К. Пономаренко, Польша Улус Республикада турар дипломаттыг төлө чарлериниң баш-тынары болган ажилдагычылар ааза-чедип келген.

Аэродромга 10 муң ажил ажилчы чон-нар чыгылган.

Варшава шагы-биле 12 ша 45 минута турда самолет черге көп хонупкан. Само-леттер хей санын аныктар үндүрүп келген. ППАП Топ Комитетиниң Политбю-ро кижигү-нери мөчөөн Болеслав Беруттуң

мага-бодун кадагалаан хааржакты кам-ны-биле көдүрүп келген, ону тускай ма-нингиз салган. Камыдалыг музыканың аялгасы декилини турган, хүндүлгө-танымыс дыкка чыксаал бажымы-биле хааржакты муру-биле эртим, мөчөөн кижиге шериг бажылың берип тур

Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы

ШЕРИГ БЛОКТАРЫНДА ЧАРЛЫШКЫННАР

Улустар арасынын байланыш болгон делегейин хей-нигизинин санал-оноонун чыгыштар дээр барыны талкы чурттарын эң-не реаксылыг милитарисчи бөлүктөрүнүн чүткүлдөрүнө чөртүтүр чүткөн алыс байдалы тайбынга ажыкты кылдыр, тайбын кожа-хелбээ турарына ажыктыг кылдыр тургустунуу кел чыдар. «Бүткүл турушудан» эрги политиканын «дайындык кызыгында» политиканын чедирлерин эркежк чугулазын АКШ-тың эволюцияларынга бүтүрөдүр дээр күрүне секретары Далестин «онтуг шенел-дезини» салым-чугу бүтүрө билдирет. Далестин ол кыйгырылганы-биле хол-баштыр барыны талкы чурттарда кып-тылган килеңчешкин аажок күштүг болган, оң улазынан америк паралага АКШ-тың ат-сураанын баскыраанынын дугайын бийлир ужурага беша таварыш-кан. Оң-биле калы АКШ-тың хей-хей паралага органары милитаристерини чыдаа тутунар кол чүткөн — «комму-низмни» айымын дээр, Совет Эвилелинин «агрессчи чорук» дээр мырнай хооун-мөг бадтыкка тайбынга ымакындыг совет шиптилеринин херек кырында бот-тук болганы-биле болуучу саяздарын улам-на чидирип бар чыдарын демдегез.

Делегей байланында чугула эскерлеш-кинер болуп турар болгон АКШ-тын ча-гырыкчы бөлүктөрү оңу херекке алыр ужурага таварышты турар. Мынчаарга Кат-тышкан Штаттарын «эволюция» чорударына кыйгырылганында амы-жеде капиталисттик лагерге илерейлеш-тин турар чорудууларын контролга-алыр болгон кызыгаарлар дээр күс-чүткү илерейлештинин турары база чы-гынг чок.

Ылаңгы барыны талкы күрүнелерин тургустаны шериг блоктарында болуп ту-рар чорудуулар оңа көсүлөн болуп ту-рар. Англиянын «Таймс» солуну ол чору-дугаарын барыны талкы шериг эви-ледерин уреш турар күштер кылдыр коң-чуг чиге тодоргайлаан. Сөөлү хувериниң фактылары анаа хей санын бадтыкдар-ын берип турар.

Ол чорудула Багдад блогунга эң-не ажык хевирлиг кылдыр илерез, чүгө дээр, ол блок бо таварылаада бистин үевиетти эң-не илерей чорудууларын-ын бирөөн — колонизатор системанын буурап дүжүшкүнү-биле каттыга берген. Араб легионун командьлаачыны албан дужаадаан англи генерал Глазбон Нор-данын хаанын дүжүргөни барыны талкы паралага «Багдад пактызынга со-гушкун» деп адаа. Багдад блогунга Норданын кириштеринге уур нор-дан улуусту шипчешкинниң базар дээр орадажышкынарынын уламында Глазб албан дужаадаан дүжүргөни ол. Англи лейбористериниң баштын Гейтскелл март 7-де общиналар палата-зынга чүгө чугаалап турат, Чоокү Чөөн чүгө тургустунган байдалы мын-чаар иле тодоргайлап чугаалаа: «Ам де-легейин ол бешине байдал аажок эсе-рилген, мен боаарымга, араб улустары-н чангыш-лаа колонизатор эң-не чур-чугуна мон ылай шыдакын олубас хире-дир». Чүгө агресси шериг организациа эвес, харын колониализмниң база чаа хевир болуп турар, Багдад блогунун тургуу-чаруларын чедиче чогу колониализмге уур шипчешкинниң чедикшилеринде болуп турар.

Сонгу-атлантика блогунда (НАТО-да) болуп турар чорудууларга барыны та-лазы паралага амы үеде онза улуз кы-чөгөйни салып турар. НАТО-нун салым-чолуун дугайында яны-бүрү хевирлиг даап болашкынарында чыдаа. Ита-лияны президентини Гронкин АКШ-да, Ванада чоразы база мангыны Париж-те англи-америк паралага каттыкмын-ынынга болгон эртенги шайлактага Франциянын даптыкы херектер министри Пинону чугааы болгон. Океан мындагы болуучу кылп чораз чугаалаарына Гронки кол чычөгөйни НАТО-нун шериг талазыне эвес, харын экономиктиг ай-тырылганын талазыне салырынын эрке-жок чугулазын оңалды демдегез чо-роз, Каттышкан Штаттарын НАТО-нун мурундан чорудуп турар политиказына

Пино эң-не чиди-биле уураанын, «дай-ындык болгон тайбынын айтырыл-гынага хамаарыштыр барыны талкы по-литиканын ниги улаанышкыны-биле» чөптөөрөшпей турарын илерейлеш, ба-за Барын чүткүч «даптыкы политик-а» эде көөрүн» негез. Чогу утка-ны-биле алмрга, Италия биле Франция Кат-тышкан Штаттарын албадан дегезн ула-нышкынын сөгүр эу-биле эдерер чору-ка Гронки биле Пино уурааланган.

Пинону чугааы тодоргайлавышкан, Францияны «Монд» солунуну бижжон бола: «Пино мынкан мындыг бүтүрөдү «атлантика» болгон «европей» ажалдагы, «европей» камтаал ниги-дежигезини» мынды талазыны кичи бешин оң кылмын күзөп турары, тай-быны тургузары Франциянын лонжа-ны берген орутар-биле болушмас дээр-лиг дугайында бодалы илеретпей барып шыдавын, ол чугаа бистин ба-рыны талкы чугаалажыкчыларыска болгон өнүктүрүлгөс көргүзүп турар-дыр». Хей-хей солунар Пинону чугаа-зын Францияны даптыкы политиканын «нейтралитет улаанышкыны» эс-кертир дээр улаанышкынарынын күш-телениниг демге кылдыр үнөлөп турар. «Мырнай чаа болгон нейтралитет по-литиканы чорудууларын талазыне шип-тирлеш шипчешкин Францияда тыптып келген» деп Англияны «Таймс» солуну бижжон.

Пинону чугааы-биле холбаштыр ба-рыны талкы паралага улустар арасы-н херектеринге Францияны ат-сураанын эскериниң дугайын болгон «бөдүгүч тү-нү» улаатканын дугайын чугаалап үнүп келген. Киржикчилер америк ди-рективаларын динангыр күсөкчелер-иниң байланында чедир куду бастырган блок болуп, НАТО-га хамаарышты совет үнөлдөп шынынын мындыг аныктыг чуга-алаа база дагып бастыктып турар.

«Шериг эвилелерин урей шалп турар күштер» Каттышкан Штаттарын тур-густаны эске-лаа блоктарда, оң иштинде СЕАТО дээр чүткө, тодоргайлаарга Му-ну-Чөөн Азияга блокта база калды-бир чедирин-биле саяздары чедирип турар. Агресси шериг блоктарын системаны делегейин амы байланында болууга хей санын чарлышкынары болууру тур-дары болгон ол блоктарын киржикчи-лер чурттарын эң-не амыралчы эрке-ажыктарына ол системаны уураанын-ык болуп турарын фактылар чугаалап турар.

Барыны талкы күрүнелерин дапты-кы политиканын эде көөрүнө, Чөөн бол-гон Барын чүткөри арасында тайбын кожа-хелбээ турарын политиканын чурттарына кыйгырылганын сонгу-ат-лантика блогунун чурттарынын хей-ни-гиз чүткүдүгүн улаат. Пинону ме-делелин Францу улуусту эң-не калбаа эскертир дегезиниң ол фактынын чам-тык америк хайтаракчылар бешин де-мдегезнер. «Нью-Йорк таймс» солунуну корреспондентини Эйбелди айтып турарын бугулар алмрга, АКШ-га европей хей-нигизини санал-оноонун динангыр бо-луп турар бөлүктөр Пино калбаа-биле не-терсон санал-оноонун илерейлеш деп чү-ткөн минин турар. Шериг блоктарын политиканын улам-на неперенг эвес болуп бар чылары, блоктар киржикчи чурттарынын арасында чөрдүлөргө чид-гилешин турары-делегейин амы бай-далынын тодоргай характерлиг болушкуну апарган.

ШЕРИГ БЛОКТАРЫНЫН ПОЛИТИКАЗЫНЫН ТАЛААКЧЫЛАРЫНЫН ОВУЗУНУН АРГАЛАРЫ

Шериг блоктарын системанын кризис канчаарга-лаа «сөөк дайын» тала-лачыларынын боттарынын эчс сору-галарын эскерткени ол эвес болуп турар. Агресси шериг блоктарын организаци-лары харын оларын калбартып, бы-жылаарыне бугу күженишкенин салып турар. СЕАТО-нун чөвүленин Кар-теге ооқта чаа дооулан сессияны бо талазы-биле тодоргай барымдаа болгон.

СЕАТО-нун эс киржикчилеринде чү-гө үш чурттар — Пакистан, Таиланд бо-лгон Филиппинер азия чурттар болуп турары Каттышкан Штаттарын тургу-

каны эске-лаа блоктарда көстүп турар кризистиг болушкунунарынын демге болуп. СЕАТО-нун чөвүленин Картеге ооқта чаа болгон сессияны Франциянын даптыкы херектер министри Пино «СЕАТО база-ла болуучу ажил-чоруду-лазынын аргаларын эскертип, оң эконо-миктиг талазыне чүткүл кылза чогуу» деп санал-оноонун чугаалаан.

Паралага динидимларинда көстүп ту-рарына бугулар алмрга, ол бодал Азия чурттарынын төлөзөриин арасында де-жикчени алган болгон сессиянын түндө-дүндө чамдык талазы илерейлеш-тинген. Экономиктиг айтырыг «дүргө характерлиг» болуп турар деп динидим-да чугаалап турар, мынчалжак мын кан-дыг-лаа практиктиг башынары айты-лаан, харын чүгө «экономиканы айты-рынын моон сөзгөр өөренип көөрүнү» эркежок чугулазын дугайын сагынды-рып турар.

Динидимда кол чычөгөй СЕАТО-нун ажил-чорудуулазынын шериг талазыне салдырган, оң «чугулазын» АКШ-тын күрүне секретары Далес сессияга болу-учу бугу саяздарына чүткүдү-биле оңалды демдегез. СЕАТО-нун чөвө-ситиг күштериниң деди командьлазын тургузарына белетел дугайында болгон боттук киржикчилер болуп азия чурттарынын армияларын быжылаар дугайында америк саналарын сессияны киржикчилер хүлөп алган. СЕАТО-нун ажил-чорудуулазынын казын «Дюр-андын шугукунга чедир» непереп турар дээрин динидимда оңалды демдегез. «Дюрандын шугуку» (1893 чыда Аф-ганистанын болгон мынчааргы англи колония Индиянын арасында кызыгаарга тургустунган) Индияны үлөшкенин соода афган-пакистан кызыгаар апарган. Ол кызыгаарын Афганистан дүрүм бугулар непер турар, чүгө дээр, амы үеде эвес кыш миллион афган-пуштиннар ботта-рынын хан-мыннан акы-дунчал-мыннан аңгылатынган болуп турар. Пуш-тиннан дугайында афган-пакистан мар-гылааны ол районга боттарынын тургу-сарын быжылаар дээр империалистер, бирги эөлөгө АКШ-тын империалистери аңгылап турар. Ол блоктун ажил-чору-дугулазынын казын «Дюрандын шугу-кунга чедир» непереп дугайында СЕАТО-нун сессиянын шиптири бай-далы чидилгендирбей барып шыдавы чугаа-лаа билдирет. Сессияны киржик-чилери индий моу Кампирге хамаары-тыр чогу утка-ны-биле алмрга, Пакистан-ны дөвөсөөр семексээр чоруктарынын талазында болганын база демдегезе чо-гуу.

СЕАТО-нун агресси бугу-шмыары динидимын шериг талазы-биле чүткө-ринде илереткен, мынчаарга блоктун ко-лонизатору бугу-шмыары Азияда «хо-рожалжак ажил-чорудула» дээринге, бир-гөр чугаалаарга, азия чурттарын национал-хосталгалыг шипчешкиннеге уур демисептиг дугайын чугаалап турар шиптирилерде илереткен. Сессияны киржикчилери ол улаанышкына улам ылайгы башынары кылп, ол айтырыг талазы-биле илетелдер кирип күсөкчи доолаамал секретариатты тургузарын шиптирлеш.

Азияда тайбынга болгон аймыл чок чо-рукка кыжанын турар СЕАТО-нун органи-зацияларын ажил-чорудуулазын Азия чурттарынын улустарынын мындыг буруу шаап турар. Блокту киржикчилери ону херекке албай барып шыдаас. Сессия-нын бугуурун Англияны даптыкы хер-ектер министри Ллойд Индияга чораз, а сессия доостуру биле Далес Демге че-де берген. Паралагыны айтып турарын бугулар алмрга, ол барышкынаар болза СЕАТО-га хамаарыштыр Индияны болгон Азияны эске-лаа чурттарынын «сез-гелешкинни чидер» сорулгалыг. Мынчал-жак Индияны «Стейтсмен» солуну Дал-ес болуучу боладарына чедикшиинг болуп шыдаас деп тодоргай санал турар. СЕАТО-нун чаап чажырар болгон ол агресси колонизатору блоку азия чурттарынын камтаалжыны кылдыр көр-гүзөр дээр калдыг-лаа орадажышкына-лар буурап дүжүшкүгө чайлаш чок та-варжыр.

С. ИВАНОВ.

ГФР-ден совет хамаатыларны чуртунче чандырар дугайында ССРЭ-ниң ГФР-де элчини В. А. Зоринның медеглели

БОНН (СЭТА). ССРЭ-ниң Герман Феде-ралдыг Республикада элчини В. А. Зорин ГФР-ниң даптыкы херектер министр-воуучу стат-секретары Хальштейнге чо-рааш, анаа моон адаана медегледи кыл-ган дээр билдире берген:

1955 чылдың чайынында Москвага чу-гаалажышкынаар үеинде ССРЭ-ниң ча-зак төлөзери Герман Федералдыг Респу-бликанын дөвөсөөринде туруп турар кө-жүрүп келген совет хамаатыларын төрө-н чуртунче чандырар дугайында айтыр-гы ГФР-ниң төлөзөриин мурнуна тур-густаны билдирет. Адатынан совет ха-маатыларын ССРЭ-же эгидер дугайында айтыргын шиптирлешеринге дүз көр-гүзери ГФР-ниң чазак төлөзери боттары-нын талазында адаан.

ССРЭ-ниң элчини чериниң болгон Совет Эвилелинде компетентлиг областарын-ан турары чагаалаарын билдинип тур-ары болза, төрөн чуртундан болгон бот-тарынын өг-бүлелеринде күш-биле чар-тыктыра берген болгон ГФР-ниң дөвөс-кө-ринге чедирте берген совет хамаа-тыларын хей кезин материал талазы-биле берге байдала туруп турар, доктаамал ажил, чурттаа чар, амынраар херенги чок болуп турар. Чижээ, Штатберте ха-мааты Богачук материал талазы-биле ды-ка берге үр үеде ажил чок туруп турар, төрөн чуртунче эеп чанар дээрме моон-дактаага ужуражып турар; хамааты Аверьянов — ажил чок инвалид, аптап турар болгон эми чегинге эмигириниң өртөн төлөп шыдаас; хамааты М. Саен-цова Нинбургга бажынында ону күш-биле үндүр шымыр турар деп динидим-кан; Пассенхөнде Николоростарын өг-бүлөн ажил чок, дыка берге байдалыг чурттап турар.

Совет элчини чери-биле үр үеде харылаа чок болуп, төрөн чуртунче эеп чанар дээр олар бергелерге таварып турар. Көжүрүп келген кижилерин лагерлерин-де болгон турар чегинде тургустунган эмигранты яны-бүрү өжөнниг органи-зациялар совет хамаатыларын төрөн чуртунче эеп чанарына уур калчаалыг пропаганда чорудуп, оларын эттен-сон, күчүл көргүдүр чоруктары кылп ту-

рар. Чижээ, хамаатылар Акиншин, Зай-тунов болгон өскөлери-лаа ол органи-зацияларын көжүтүнери эттен турган. Хамааты А. Осадчая ССРЭ-же эеп чанар күзелин шагда-ла илереткен турга, өбү үр үеин дугулуна Дүрештада хүрөдө саадтырып турар, мынчаарга ону үнүп чорудууга шипты болуп сорулга-биле башыныкы кылп турар. Хамааты Вер-бицкий Мюнхенге өжөнниг эмигранты органи-зацияларын хоп меделди-биле төрөн чуртунче эеп чанар күзелин илереткен дээр суд ителгендиге кирип турган. Ха-мааты А. Маринетти барымдаа чокка улааны солгу кижилер бажынында тулуп турар, Маринет аарыг эвес мен, төрөн чуртунче чанар күзелин илеретип тур мен деп меделеп турар.

Көжүрткен совет хамаатылар ГФР-ниң дөвөсөөринде карабашкынаар болгон ла-герлерде туруп турары база хей деп чү-вө билдирет. Сөөлү үеде элчини чери, ка-рабашкынаар чыдар, төрөн чуртунче оларын чандырарын дилез совет хамаа-тылардан 46 чагаалаары алган. Моу ба-рымлаан база Барын Германияны дө-вискөриин дипломаттыг төлө чери үр үеин иштинде чок турганынан Совет Эвилели көжүрткен совет хамаатылар-биле харылаажыр арга чок болгон оларын болуучу камтаалыга алыр арга чок тур-ганын санап көрүшкөн, ССРЭ-ниң эл-чини чери ГФР-ниң даптыкы херектер ми-нистерствосундан дүз көргүзери-биле ди-зери болза:

1. ГФР-ниң дөвөсөөринде чурттап ту-рар көжүртүнгөн совет хамаатыларын, оң иштинде бо үеде лагерлерде болгон карабашкынаарда тулуп турар хамаатылар-нын даптыларын алырынга;
2. Лагерлерде болгон карабашкынаарда туруп турар ССРЭ хамаатыларын элчи-нин черинге ажалдажылар ужуражыр арга-ны тымысынга;
3. ГФР-де хоругдатырган бугу совет ха-маатыларын хосталганы болгон оларын Совет Эвилелинге чандырарына.

Оң аныкта, ГФР-ниң карабашкынаары-нда чыдар болгон чандырарын дугайын дилеп турар 46 совет хамаатыларын да-птыгы элчини В. А. Зорин стат-секретарь Хальштейнге тымысан.

(СЭТА).

Францияның национал хуралында

ПАРИЖ. Ги Молленци чазаанга бүт-көр дугайында айтырыг талазы-биле эвез кыш бадылашкынаар март 13-те дүе Францияны Национал хуралында дооуланган. Ажирге чазактын онза эрке-дерин тымыр дугайында хоойлу төлө-вилелиниң чамкы чүтүлери хүлөп алы-ры, база ол мынкан ол хоойлу төлөвиле-нин бүтүн хүлөп алырын негезишкан, Ги Молле бүтүр дугайында айтыргын дөрт катап тургузуп турган деп динидим-дыг турган болгай: баштайгы үш бады-лашкынаар үеинде Национал хурал ба-дылашкынаарын улу хей кезин-биле чазакка идегели илереткен. Дүе орайтай бергенде дөрт дугаар бадылашкын бол-гон (бүтү хоойлу төлөвиленин хүлөп алы-ры-биле хообашкан). Чазакка идегели илереткери дээр 455 депутаттар бадылаан, улар 76, дадалаазаанар 6. Мынчаган Национал хурал хоойлу төлөвиле-ни хүлөп алган.

(СЭТА).

Марокконун чазанын хуралы

ПАРИЖ. Франс-Пресс агентилелиниң Рабаттан дамчтыканын бугулар алмрга, Марокконун хамаарышпас чорун чазаны-нын сөөлүдө чазактын баштайгы ху-ралы март 10-да болган. Парижка ат сал-ган франко-марокко дугурулаанын негез-делеринге дүштүр бүрү эргени марокко эрке-чатыргаларга дамчылп бээрин март 12-де эгезер деп ук хуралга шиптир-леш.

Кабинеттиң хуралы дооуланган сөөлүдө паралага бижире-биле дамчылп бер-ген медегледи ол дугайын чугаалап ту-рар.

Ук медегледи чугаалап турары болза, хамаарышпас чорукту чарлаанынын сөө-лүдө чуртта тургустунган чаа байдалын айтырыларын кабинет чугаалажып көр-ген.

(СЭТА).

Редакторун ораманчы Т. С. ТАЛАНЧИН.

ДИЗЕНТЕРИЯ ДУГАЙЫНДА КОЛ ЧУУЛ

Дизентерия — шиптыгы, а чамыкта хан-биле калды халдырыгы кыжы аарым болуп.

Дизентерия коңчүгүр — ээт илп, кыжыкталып, ижин аартып өртөр. Мындыг таварылаага болганда өмчиге дүгөн бээр болгон өмчи ону чогуу аш-чени болгон хай-гааралды алыр өмчиге чөрдүр. Оң аныкта, өмчи хал-дамыр таразын дээр аарыг кижиниң бажынынга дезинфе-кция кылдырт.

Чамыкта дизентерия чик хевирлиг эрттип болуп—1—2 хонукта үргүчүлээр шоолу улуз эвес кыжыктаашкын хевирлиг баша эрттер. Мындыг таварылаага чамкы аарыг кижилер болуучу аарынын айымдын тоон көрбей турар. Багай чөм чигенинде болгон боор, боу өрте бээр оң дөш, өмчиге барбастап, ул аарыгын кылашпай, харын ажил-дап тургаш эрттирип турарлар.

Бо чорук чүгө чедирп болуура?

Бо чорук шүтүт сегиринге чөре чедирбес. Дизентерия хоочураар болгон бирде чидип, бирде күштелп чораш, чыл-чылы-биле үргүчүлээр болуп. Кижиниң калдынын мындыг аарыг күштү-биле басырылар. Мынчанга дизентерияны өмчиге кижилер хоралыг чорукту болууга болгон өөртүгө чедирп болуу ол ымаажыл!

Дизентерия — халдырыгы аарыг: ону тымыдырып ту-рар микробтарын дизентерия палочкалары деп адаар. Олар аарыг кижиниң чогуу арылганышкыны-биле калды органи-змден хей-биле дапшаар үнүп турарлар. Дизентериядан аараан кижин бир эвес бажынынга аартып каап азы ажалдап чоруп турар болза, ол анаа келген кижилерге бол-гон калды ажалдап турар кижилеринге аарыгын халдадыр.

Мынчанга калды-бир кыжык, харын чин-лаа кыжык үеинде өмчиге баарынын ужуру билдинип шыкажы, бир эвес өмчи чытырар дээр болза, оон канчап-лаа ойтап болбас.

Дизентериядан бөдүн болгон өскөлери камтаалар тө-лөдө чүнү кылп ужурулууга?

Камыктын мурунда кижилер дизентериядан аарында микробтар кижиниң организмине кирип турарында ол аарыг болуп турарын билер херек. Камыктын мурунда мик-роб хирленген чөмөр-биле азы суг-биле калды аасче кирип турар.

Бир эвес дизентериядан аараан кижин өмчиге чытпайн,

бажынынга аартып калган болза, оон-биле калды ол арылган-ганын соода халдарын чүгбас болза, ол болу болгон ону ажал турар кижилер микробтарын хабек, ногааларга, эске-даа продуктуларга чыпышыр болуп. Ол продуктуларын чигеш, долдандыр турар кижилер аарып болуп. Аарыг кижиниң дегени, чижээ, эжик тулазы база эске-лаа чүтүлдер дам-чытыр аарыг база халдап болуп. Мынчанга кижин бүрүч арылганынын соода халдарын саваннап чүрү, ол мын-чам чөм чириниң мурунда болгон чөм белеткээриниң мур-нунда ыламыла чунар ужурулууга.

Дизентерияны микробтарын сөктер албаннаар бажында өрөөчө ужуз көп, кижиниң чөмине хонган база таралып болуп. Мынчанга өрөөлдерде сөктерин бар-ла аргалар-биле чок кылп херек. Сөктер чымбашын дээр албаннаар ба-жынарын, херимнер иштин, бөк төгөр хааржактарын бол-гон онгарлары арыг-шевер тургузар.

Бир эвес куду албаннаар бажын чанында, бир эвес куду багай кылдыган болгон чон ниги демж-хууну ажил-лавай турар болза, дизентерияны палочкалары сугае баа кырып болуп. Чамыкта кижилер аарыг кижиниң хенин чүгүшкөн, хем суун, дамыр суглары болгон хөбөктерини база халдымжылып турар. Мынчанга хемден, хөбөк-тен, хөдөн болгон эске-лаа чөмөрдөн ускан сугну хаймы-дырып алгаш ижер. Стүтү база хаймыдыр.

Дизентерияны кижиниң чоруп турганы албаннаар ба-жында алдынга, удобрение-биле чөмшөткен ороодоту но-гааларында дизентерияны микробтары база чоруп болуп. Мынчанга аарыг эвес чүтүлери чөмө төгөрлөк мурунда оларын хөк бөлдүр херек. Мынчанга оларын тоф, өдөк азы довар-биле холааш, чайны 2—3 айларын дугулуна оларын овалай бөлөр. Ол овалар аажок илпир болгон микробтар өлүгөн каарлар.

Чаа кат-чимистерге болгон ногаалар дизентерияны микробтары база чоругулар, олар хирлиг халдар-биле азы сөктер-биле микробтарын тымыдырар. Чиг ногааларын бол-гон кат-чимистер чиринерин мурунда оларын сугаа эки жаксып чунар (суг дамчылаагынын крамыдан илп-не азы чунар демжирден), оон соода изиг суг-биле кырыче саарылар.

Бо бүтү хөмчөглер дизентериядан силерин камтаалар.

Тыва областың санитар-чырыдышын бажыны.

Бхилияда металлургия заводунуң тудуушкунуң талазы-биле Индияның металлургия үлетпүрүнүң министрствозунуң дындады

ДЕЛИ (СЭТА). Бхилияда металлургия заводунуң тудуушкунуң төлөвилеин совет тускай эртенгилерин чогалдып кылганын индий чазак бадылаан. Ол тудуушкун Совет Эвилели биле калды ажил-дажылга боттарып апаар.

Бо айтырыг талазы-биле металлургия үлетпүрүнүн министрствозунуң секретары Бутхалинг биле ССРЭ-ниң Кара метал-лургия министриниң ораманчы В. Б. Хлебников оларын арасында Делге ча-гаалар солчуушкуну болгон.

Металлургия үлетпүрүнүн министр-ствозунуң чарлаан динидиминде чугаа-лап турары болза: Бхилияда металлургия заводунуң тудуушкунуң төлөвилеин ки-рип турар Совет эрке-чатыргаларын 1955 чылдың декабрыда чамчылды берген илеткел-биле Индияның даптык чөптөөр-жип турар дугайын металлургия үлет-пүрүнүн министрствозунуң секретары Бутхалинг март 8-те ССРЭ-ниң Кара металлургия министриниң ораманчы В. Б. Хлебниковка дындааткан.

Эрткен чылдың февралда Совет Эвиле-ли-биле чарган керээде илп домен печка-ларын металлургия заводунуң тудуушкуну көрдүпүр турар. Эрткен чылдың август-сентябрыда Совет Эвилелиге чораз индий металлургияны төлөзери-биле чугаалажышкынарынын болгон Делге болгон чугаалажышкынарынын түнелинде завод кирген төлөвиле бугулар шой бугуру үндүрери-биле 3 домен суугуларын болуп. Бажы алды мартен суугуларынга бугуру үндүр. Ажыктын клеткамын калбаа 1150 миллиметр улуз блуминг 10 тонна чедир деңизил бугулар шуктуларын өйдүрүп болуп. Прокат станнарын эң-не бо үеиниң конструкциалыг болуп, ССРЭ-ге бөдүн бүтүрүткен технолог-тук саймаларларын ол станнарга ажил-лаар.

Хентерде шуктаан 30 муң тонна шой-дан аныкта завод чыл санында 1 миллион тонна канын шуктумалдарга бугуру үндүр апаар, ол канца 770 муң тонна хире прокатын белеткеш үндүр.